

ՐԱՏՆՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆԻՈՒՐ 10, 1913.

ՆՕ 2

ՊԵՆՏԻ ՄԵԽՄԵՆԻՍԼԱՐ

ՍԱԼԻՊ ՎԷ ՀԻԼԱԼ

Գրալ Ֆերտինանտ պու սոն մուհարէպէյէ չրգարժէն՝ պու հարպըն Սալիպ իլէ Հիլալ արասընտա, հանի Խրիսթիանյըզլա Իոլա-իլէյի միլանընտա պիր մուհարէպէ օլաճաղընր վէօյլէ-միլ իտի: Լաքին պու իֆատէսինտէ միւշարիլէյին նէ՝ գատար հանըլաղը օ վազթտա վահիր օլտուղու կիպի, պու կիւն տահա պի-յատէ մալիւմ օլտու: Սալիպին սահիպի, հանի Բրիստոս վէ Սալիպին թապիլէրի հանի Խրիսթիանյար Ֆերտինանտը պու մէյուրիլէյէ թա-լին էթմէմիլէր իտի, անճազ քէնտիսի քէնտի թարաֆընտան էօյլէ խէյալ էտիյօր իտի: Մաղ-տուրլարը գուլմտան ազատ էթմէք իսթէյէն հէր քէս՝ հազգ ու ատալաթ նամընա իլէյէ-պիլի, քէնտի միւլքիւնիւն հուտուտուռու թէվսի էթմէք իսթէյէն հէր հիւքմտար պասի-րէթ վէ հիւքմէթ իլէ վաթանը նամընա սէօյլէյէ-պիլի, Լաքին իսկ էօյլէ պիր էմանէթ տիր քի, անըն նամընա իլէյէն մութլազա անըն սահիպի օլան իլէ — Մասլուպ (Խաչեալ) — իլէ իլթիրաքտա օլմազ վէ քէնտի էմրինի անտէն ալմազ կէրէք տիր: Խաչեալ քէնտիսի սալիպի տաիմա գալպինտէ, էլլէրի վէ ալազլարը իւ-ղէրինտէ թաչըր, զիրա բուհլար ալէմինին մէլլիյի մագամընտա տիւնեայր օ խաչ իլէ հէ-նէճէք տիր: Խաչակիլլէր քէնտի էլպիսէլէրի իւղէրինտէ խաչ իշարէթինի թաչըմազլա, հա-խօտ ատէմլէր պօյունլարընտա կիւմիւլ վէ ալթունանն մամուլ մուրաքտա խաչլար իա-չըմազլա խաչ իլին հաչամըչ հա անըն իլին

մուհարէպէ էթմիլ օլմազլար: Անճազ Պօղոս լէսուլ կիպի Խաչեալ Յիսուսըն արտընճա կի-տէնլէր վէ անճազ Յիսուսըն հայաթընը հա-չամաղա սայ էտէնլէր անըն «պէրէլէրինի» տաիմա քէնտի ճէսէտլէրինտէ թաչըրլար: Պու սոն մուհարէպէտէ տէ սանճազլար իւղէրինտէ խաչ իշարէթինին պուլունմաթը մուհարէպէյի խաչ նամընա իճրա էթմէք սայըլամազ:

Տիլէր թարաֆտան մուհարէպէնին նէթի-ճէսի Ֆերտինանտ վէ միւթթէհիտլէրինին ի-ֆատէսինի իսպաթ էտէմէտի: Արա սըրա շու-յու պուլան խապէրլէր միւթթէհիտ օրտուլա-րըն շուրտա պուրտա մէզաղիմ իճրա էթտիք-լէրինի, հաթթա պիսուլ վէ պիթարաֆ օլան-լարա թէարրուլ էթտիքլէրինի խապէր վէրի-յօր իտի: Պու խապէրլէր պաղէն թէքզիպ է-տիլիյօր, պաղէն տէ պէօյլէ սըրալարտա միւ-պաղաղա էտիլմէսի միւմէլին տիր տէյու տիւ-չիւնիլիյօր իտի:

Վազաա մուհարէպէ տաիմա զալիմ տիր: մուհարիպլէր հարպ աթէչի իլինէ պիր տէֆա տիւշտիւլտէն սոնրա անլէրին մուամէլաթըն-տա մէրհամէթ վէ միւլալըմըզ պէքլէմէք ճաիզ տէյիլ տիր: Նիլէ տէֆա էօյլէ սըրալար-տա միւլալիմլիք կէօսթէրմէք պասիթէթսիզ-լիք օլուր վէ մէրհամէթ քէնտի քէնտինէ գուլմ էտիպ մուհարէպէյի զալիպ էթմէք տէմէք օլուր: Վէ նասըլտա ատէմ պաղէն պէօյլէ հալ ու քէյ-ֆիլէթլէր ալթընտա ինսանյըզա ալա օլան պազը լաթիֆ հիսսիյաթտան մահրում գալըպ հայլանի պիր հըրա իլէ իլլէմէյէ մէճպուր օլու-յօր: Լաքին հէվի պու շէլլէրի հիսապա գօյ-տուգտան սոնրա, եինէ շու սոն մուհարէպէտէ

մուհարիպլերին մուհաֆէլէսի մուհաֆէզէտէն մասուն պուլունամամը տըր :

Պաղըլար պու հալլարը , Էանի իճրա Էտիլէն մէզալիմ վէ սէպէպսիզ գըլթալը , հաթթա մուհաֆազադըզ գարըլարըն վէ պիսուզ չօճուզլարըն գաթլ Էտիլմէսինի ֆուխթէնիլէրին ինթիգամ սուլդուլարընա աթֆ Էթմէքսէ պուլունուջօրլար : Յիլվազը տա նիչէ Էէրլէրտէ պու նէվ հալլար գօլխթէնիլի Էէտիլլէ իճրա օլունմուզ տըր : Լաքին Էյվա՛ն , քի Սալիպ իչլան գըլըճ չէքէն պիր հիւքիւմէթ Սալիպին մանա վէ րուհընա պու գատար մուղայիր օլան ֆիլլէրի մէն Էթմէտի , մէն Էտէպիլիրֆէն Էթմէտի : Վէ տահա աճըլը վազըա շու տըր քի , պու նէվ սէպէպսիզ մէզալիմ սալթ գօլխթէնիլի թարաֆընտան տէյիլ վէ սալթ միւլթ թէհիտ օրտուլարըն պիրիլի թարաֆընտան տէյլ , ալիլէրլէր թարաֆընտան տա իճրա օլունմուզ տըրլար : Սըրպլար վէ Եունանլար տախի պու պապտա սուչսուզ տէյիլ սիրլէր :

Իմսի պունա «Սալիպ մուհարէպէսի» նա՛մ սըլ տէյիլիլիլիլիլի : «Սալիպ» տիկէրինի սալպ Էտէնին ալամէթ ի ֆէրիդէսի տէյիլ , ֆեհիլի տիկէրլէր իչլան սալպ օլունմուզ օլանըն ալամէթի ֆէրիդէսի տիր : Խաչ գալիմին տէյիլ , մաղլունուն ալամէթի տիր , հաթթա աճըլունտան սուլպը գուլմ չէքէնին տէյիլ , անճադ միւրատ Էթմէ մէլայիքէ օրտուլար իլէ քէնստիլնի միւսաֆապա միւզթէտիր օլան պիր Չաթըն մաղլունլար վէ մաղտուլար ուղըռնա գուլմ չէքմէսի վէ Էօլիւմէ րազի օլմասընըն ալամէթի տիր : Տիկէրլէրի քէնտի հըրսընա ֆէտա Էտէնին տէյիլ , ալիլէրլէր ուղըռնա քէնտիլնի ֆէտա Էտէնին ալամէթի տիր , խաչ ինթիգալ նչանը տէյիլ , մուհապպէր վէ իրսմէր նըչանը տըր , աֆվ Էթմէք վէ մաղֆիրէթէ տալէթ Էթմէք ալամէթի տիր : Շու հալտա ալիքնար տէյիլ մի տիր քի : Յէրտինանտ վէ միւլթթէհիլլէրի սալպ իչլան մուհարէպէ Էթմէմիլ տիրլէր : Պու մուհարէպէնին սալիդէսինի տինտէն վէ սալիպսէն զիյատէ պաչգա հիւսիյաթ վէ միւլթիլլէրտէ արամալը տըրլար :

Լաքին պու տիյարտա վէ Իսլամըն իճրաի սալթանաթ Էյլէտիլի մմլէքէթլէրտէ սալիպ իլէ հիլալ տախիմ ինթիլաֆտա , տախիմ ճէնիլ ու ճիտալտա , տախիմ մուհաֆէթտէ պուլլո՛ւնմամըլլար մը : Պու իքի ալամէթլէրին հիլնէ՛րէտէ իթթիհատը միւլթին օլմուզ տըր : Սալիպ իլէ հիլալ արասընտա տախի պիր ին-

թիլաֆ հաթթա տալէթ գալմ տէյիլ մի տիր : Մաթթէթէսիլաֆ պու պիր Էմրի վազը տէրէճէսինտէ հաթիգաթ տըր :

Լաքին պու կիւն սալ մուհիմմ սիւալ շու տըր : — Պու պիօյիլ օլմալը՞ մը զըր :

Պիլէ կէօրիւնիլ քի , շու կէչէն 14 ասըն թարիխի պու ճիհէթլէ տէվաֆի պիր թէնագուզ թէչիլ Էյլէմիլ տիր : Խաչ՝ հարպա , աւտալէթէ , ինթիգամա ալա՛լէթ տէյու լէֆ Էտիլտիլի միւստէթճէ սալթէ պիր ալամէթ , միւլթէնազըզ պիր նիչանէ օլմուզ տըր : Խաչըն մանասը թէրս չէվիլիմիլ տիր : Իմսի արթըզ պու Էանըլը տօղրուլթ Լանըն , պու թէնագուզը իւլահ Էթմէնին վազթը կէլմիլ տիր :

Կէչէն կիւն Իսթանպօլուն Թօգաթլընան օթէլլիտէ ճալիպ ի տիգաթ պիր մէնզարէ միւչահատէ Էտիլմիլ տիր : Չաթալճա օրտուլ Էտանընտա վէ Իսթանպօլ խասթախանէլէրինտէ Էան Էանա տուրուպ խասթա վէ Էարալըլարա մուհալէնէթ վէ խըրամէթ Էթմիլ օլան Հիլալը ահմէր վէ Սալիպ ի ահմէր մէմուրլարընա չէհր Էմինի Տօգ . Ճէմիլ փաչա պիր զիյաֆէթ քէչիտէ Էյլէմիլ իտի : Անլէր Էէյիպ իչտիլէր , վէ թէչվիլգամիլ քէլամլարլար պիրի պիրլէրինէ պէյանը հիւան ի թէվէճճիւհ Էյլէտիլլէր : Հիլալ վէ Սալիպ խըրամէթ Էթտիքլէրի խասթալարըն Էաթաղը պաչընտա պիրիլ պիրլէրինէ մուհապպէթ վէ իթիլրաք էլի ուզաթտըլար : Պունլար գօլլարը իւզէրինտէ գըրմըզը Հիլալ վէ Սալիպ ալամէթլէրի պուլունստուղու հալտա , օ գօլլարը իլէ խասթալարա տէվա վէրտիլլէր , Էարալըլարը ճէրրահ պըչազարը իլէ րահաթլանտըրտըլար , սանճը վէ աղըր ալթընտա ինլէյնիլլէր ճէսարէթ , Էօլմէք իւզըր օլանլարա թէսէլլի վէրտիլլէր : Վէ պու խըրամէթլէրինտէ միւլթթէֆիլգ պուլունստուղլարընտան գալպլէրի տէ միւլթթէֆիլգ օլտու , վէ իչթէ պու զիյաֆէթ սօֆրասը պաչընտա տա մէսէրրէթտէ միւլթթէհիտ խտիլիլ :

Իչթէ սալիպ-հիլալ ալաղասընը պուրատա հազիլի հէյէթինտէ կէօրիւլարըզ : Իչթէ պու թապիրի պիր հալ տըր : Դօլունտա վէ կէօքսինտէ խաչ ալամէթի պուլունան քիմսէ խասթալար խըրամէթ Էտէրքէն տէմիլ օլուլար , «Պազ , շօլ խաչտա Էօլէն զաթ պըչազալարըն կիւնահընը վէ քէտէրինի լէֆ Էթմէք իչլան քէնտիլնի ֆէտա Էյլէտի , պէն տէ անըն թապիլի օլտուղուլ հալտէ , սէնին քէտէրինի թապիլի Էթմէք իսթէրիմ» : Էօթէտէ հիլալ ալամէթին գօլուն-

տա վէ կէօքսիւնտէ թաշրյան տա՝ գուրչուն հարաւորնտան չէքսիյի աղըը ալթրնտա ինչէյէն պիրաւէրինէ տէմիշ օլույօր, «Պագ, գամէր կէճէ գուլմէթինտէ ասէմլէրէ նուր վէրիպ անլէրի տօղաճագ օլան կիւնէշ իւմիտիլէ ճէսարէթ-լէնտիրտիյի միսիլլիւ, պէն տէ սէնի պու մու-զալլամ սաաթընտա ճէսարէթլէնտիրմէք իչիւն եանընտա տուրան պիր պիրատէրին իմ»:

Կէօրտիւն մի սալիպ-հիլալ մուհարէպէ-սինի: Պէշէրիյէթին քէտէրլէրինի թախֆիֆ էթմէքտէ րէգապէթ, միւզայագա վէ իլլէթ-լէրէ գարշը մուհարէպէտէ իթթիհատ:

Տին իճթիհատը իլլէ պէօյլէ օլուր:

Լաքին սալիպ իլէ հիլալը պարըշտըրմագ վէ իթթիհատ ու իշթիրաքա կէթիրմէք իչիւն տաիմա պէօյլէ գանլը մուհարէպէլէր, հարա-լըլար վէ խասթալա՞ր մը լաղըմ: Էօյլէ տէյիլ: Նէ՛ հաճէթ իթալիա-թուրքիա մուհարէպէսինէ, նէ՛ հաճէթ Պալզան մուհարէպէսինէ, նէ՛ հաճէթ Շարգ մէսէլլէրինէ:

Պէշէրիյէթին մուհարէպէսիգ աէ հէթէր գատար հարալարը վար, հէթէր գատար վէ զիյատէ քէտէրլէրի վար: Պիչարէ ինսանիլէթին ահ ու էնիլէրի գէմինի տօլաուրտուգտան մա-տա սէմայա գատար հիւքսէլիյօր: Սալիպ իլէ հիլալըն պու տաիրէտէ էտէճէյի գա՞լմատը մը:

Պու իքի տինլէրին պու տինեատա իչի սալթ քէտէ՞ր իլէ մի օրաշմագ տըր: Պէշէրի-յէթի հիւքսէլթմէք իչիւն հալիսճագ շէյլէրի հօգ մը տըր:

Պանա կէլիր քի, պու մէմլէքէթ էհա-լիսի պու հիւզէլ տիյարտա էօյլէ նատիտէ պիր մէվգիտէ պուլուսուլօրլար քի, էկէր իսթէր-լէրսէ պիւթիւն պէշէրիյէթին ղըպթէ իլէ պա-գաճաղը իչլէր կէօրէպիլիլէր: Պու տիյարտա հիւքմ սիւրէն պու իքի տին թապիլէրի պի-րիպիլլէրինէ մուալէնէթ էթմէք վէ պիրլիքտէ պէշէրիյէթէ խըսմէթ էթմէք իչիւն իթթիհատ էտէպիլիլլէր:

Իմսի վագթ կէլմէմիշ մի տիր քի, պիգ սալիպ թարաֆտարլարը, գուլաղուգուլմըգ օլան իրաչեալ փրկիլին տէլալէթի թահթընտա, պու տիյարտա իրաչըն հագիգի մանասընը կէօսթէր-մէք իւզրէ անըն րուհը իլէ խըսմէթ վէ ֆէ-տաքիսարըգ կէօսթէրմէյէ չալրչալըմ, վէ հի-լալըն տա աչիի մագաէտէ իսթիմալ օլուն-մասընա չարէլէր տիւչիւնէլիմ:

Յ. Գ. Գ.

ՏԻԳԳԱԹ ԷՏԵԼԻՄ

Պու կիւնլէրտէ «Անատօլու վիւայաթը շար-գիյէսինտէ իսլահաթ», նամըյլէ օրթատա պիր մէսէլլէ վար տըր: Պու էն զիյատէ էրմէնիլէրին ահվալընա թէէսիր էտէճէյիտէն, պիթթապի էն զիյատէ էրմէնիլէր օ խուսուստա մէրապ իլէ հազըպ տիւչիւնիւլօրլար վէ պէօյլէ օլաղըր աճայըպ տէյիլ տիր: Պու մէսէլլէ ճէրէհան էտէր իքէն հէր տագիգէ խաթրըմըգա 1894 իսլահա-թը մէսէլլէսի կէլիյօր վէ նէթիճէլլէրինի տէր խա-թըր էյլէտիքճէ գօրգուպ տիթրէյօրըգ, օ ալէրէճէ քի էլիմիլգտէն կէլսէ պիւթիւն միլլէթէ պու մէ-սէլլէյի աղըզլարընա ալմամագլըղը օ խուսուս-տա հազմամագլըղը վէ հաթթաանը ունուլթագ-լըղը թապիյէ էտէճէյի-միգ կէլիյօր: Լաքին նէ՛ միւմքին: «Տէնիգէ տիւչէն հօռունա սարլըր» տէրլէր, պիր ագ իւմիւտին էրմէնիլէրի շատ ու խէնտան էթմէսի ահվալըն խապիի նէթիճէ-սի տիր:

Երնէտէ ագիլ օլան պիր միլլէթ սօնունու հիսապա ալըպ էօյլէ հարաքէթ էթմէլի տիր: Ունուլթմայալըմ քի պու մէմլէլէթտէ հէր պիր ճէնի ուսուլը խտարէյէ գարշը ագիմ պիր էք-մէրիլլէթ վար տըր: Պուրատա միւսապաթ վէ ատալէթ թէմամէն թէէսիս էտիլտիքտէ միւ-թէզարըրը օլաճագ պիր պէօյիւք սընֆ վար տըր, վէ անլէր հէր նէվի թէչէպպիւսաթը ա-գիմ պրագմագ իչիւն էլլէրինտէն կէլէնի եա-փաճագլար տըր: Քիւրա վէ էրմէնի զիւրրարը, քէօյլիւ վէ ֆուգարայը հէտ ի իսթիպատա վէ գուլիլարը ալթընտա թուլուպ անլէրտէն իսթի-ֆատէ էտէն պէյլէր, աղալար ագ տէյիլ տիրլէր: Պու գուլվէթի տաիրէ ի իթաաթ վէ ինզիպա-թա կէթիրէճէ՞ օլան գուլվէթի պուլմագ գօ-լայ պիր շէյ աէյիլ տիր:

Ունուլթմայալըմ քի շիմայէ գատար հալիւ-լան անճագ պիր փրօղրամտան, պիր միւթա-լէատան իպարէթ տիր քի, անըն իճրատը հագ-գընտա հիչ պիր թէէմինաթ եա քէֆալէթիմիլ հօգ տըր: Պունու իճրա էթմէք իչիւն հիչ պիր շէյի սայմայան, հիչ պիր մէյլ հա ճէրէհանա գալիլմայան պիթարաֆ պիր գուլվէթ իսթէր: Տահա պիր գաչ կիւն էվվէլ րէսմի պիր մէմու-րըն պէօյլէ պիր թէչէպպիւսին մէվճուտիյէ-թինի պիլէ ինքիար էթմէսի վէ պունուն, սալթ ֆէնա ֆիքր թաշրյան էրմէնի ղազէթաճըլարը-նըն պիր մանօլրատը կիպի կէօսթէրմէսի էյի պիր ալամէթ տէյիլ տիր: Էյէր հիւքիւմէթ, Անատօլու ի շարգիտէ իսլահաթըն իճրատընը

վէ անըն տա էճնէպի միւթէխաստըսլար էլի իլէ իճրա ուսնմասընը պու մէմլէքէթին հայաթը վէ իսթիգալալը իչինն էլղէմ վէ էնսէպ տիր տէյա՝ ճիտտէն կէօրիւյօր վէ ինանըյօր իսէ, պուսնաա չէ. քինէճէք, թէքղիպ էտէճէք, սու ի թէֆալի էտէճէք հալլէր պուլուսմատըգտան մատա, իֆ- թիխարը աղիմ վէ քէմալը սէրպէսթի իլէ պէյան էտէճէք պիր մէսէլէ տիր, պէօյիւք պիր խըզմէթ տիր. վաթանա էն պէօյիւք պիր սա- տադաթ վէ համիյէթ տիր. Եօգ էյէր ճիտտէն պէօյլէ օլադղունա ինանըլմայօր վէ պաղը ահվալտան սոլայը պու շէյօրթմայա աթըլըյօր իսէ (Ապտիւլ Համիտին էթտիյի կիպի) եա ալանէն մէյտանա գօյմաղա չէքինիլէճէք պիր հալա՝ իսէ, պօշունա եիւրէյիմիղի իւզմէյէլիմ, հալի- միղէ չիւքը էտիպ քէնտիմիղի Ալլահա վէ պախթա հէվալէ էտէլիմ:

Ուսումթմայալըմքի, հէնի «սու ի քեֆեկնիւ- ռեկ» օղլամամըք թէհլիքէսի վար Պիլմէ՛գփիւ- նիղ, ֆէրիատ էթսէք «հիչինն եալդարա էտի- յօրսընըք» տէյէլէր պուլունուր, պիր ազ եիւք- սէքճէ չալըրսազ «վաթան իսայինի, էճնէպիլէրէ իչի սուլուրմաղա չալըլըյօրլար» տէյու պի ի թիհամէտէլէր օլապիլիւր, պիր ազ շու տիւնհատա աաթթա ինտան կիպի, հուրրիյէթ ի շախսիյէլէ մալիք օլանլար կիպի մալիմիղի, ըրզըմըք, ճա- նըմըք մուհաֆաղա էտէրէք եալամազ իւմ- տինէ նաիլ օլուպ տա սէվինսէք, պաղը կէնճէ- րիմիղ աէ օյնալըպ սըչրատա, եա չաղըք ալամէթ- լէրի կէօթթէրաէ «վաչ, պէյիլի խսթօրլար» տէյու պիր թէվաթուր չըդարըպ եիւզ պինլէրճէ հա- չէրաթթ իւզէրիմիղէ սալտըրանլար տա պուլու- նուր: Կէլինիղ տիգդաթ էտէլիմ, ինթիյաթը պուլունալըմ, սօնրա եինէ պիղ դապահաթը չըգարըք:

Ուսումթմայալըմքի, պու մէմլէքէթտէ հիւ- քիւմէթ տախմա պէր գարար տէյիլ տիր: Զա- թէն ճիւնեա պէր գարար տէյիլ Պու կիւն մա- գամը գուվլէթտէ պուլունան վիւքէլամըքըն հարըն գալաճաղընա նէ՝ էմիյէթիմիղ վար. հէնի կէլէպէրին այնի մէպէյի թաալիպ վէ թաապիպ էտէճէյինի քի՛մ իտտաա էտէպիլիւր:

Պու մէմլէքէթին պէլասը էվլէլաէն պէր- րու պու օլմամը մը տըր քի, պիրի եալաւ, պիրի պօզար: Պուսլարա գարը սասըգ, միւթի- վաթանիէրվէր վէ շու տիյարըն խայրըն տիւ- չիւնէնլէր օլապիլիւրիղ, օլ պիրլէրէ գարը իսէ, իաին, թէֆրիղա թաղիպ էտէնլէր վէ սալար տտ օլունապիլիւրիղ: Պու կիւնքի քէյֆի-

միղ հարըն՝ ֆիղանա թէհալվիւլ էտէպիլիւր: Կէօրմէյօրմըսընըք քի չիմախտէն թիւրք դա- ղէթալարընն պալըլարը «Բահաթ տարտն, գա- նընըքը պալընըքս սըչրաթնայըն» տէյու թէհ- տիտէ պալալատըլար, կէօյա քի փէք տէհէթլի պիր ճինայէթ եա վաթանա պիր խըյանէթ էթմիլ օլալըմ: Ամա՛ն, տիգդաթ էտէլիմ:

Ուսումթմայալըմքի փրօղրամ, գանուն քէն- տի պալընա հիչ տիր, իճրա էտէն ասեւ չաղըն տըր: Գանունա գալաւ, Գանունը էսապինին նէ՝ գապահաթը վար: Ատլիյէ Գանունլարընա նէ՝ օլմուշ, անսէ աաալէթ, մուսալաթ, հուգուզ վէ հիւրրիյէթ ի շախսիյէ, էֆրատըն, էտեանըն, խանէլէրին, գարըլարըն հէր պիր թէարրուզ- տան սալիմ օլմասը նէ՝ գատար սարիհ տիր: Իթթիհատ ճէմիյէթինաէն զիյատէ, իթթիհատ- տան, մուսալաթտան պահա էտէն օլո՛ւր մը: Նէթիճէ նէ՝ օլտու, իսթէտիքլէրի կիպի իճրա էյլէտիլէր: Պու կիւնքի կէթիլիլէն էճնէպի միւ- թէխաստըսլար հայտէ Օրմանհանըն աէտիլի կի- պի փեյրալպիւր օլաւ, հարըն ծոուն ալ էտիլմէ- մէսինէ նէ՝ մանի վար: Պու իսլահաթ քիմի՛ն էլի իլէ իճրա էտիլէճէք, մուհիմսիւլալ պու տըր: Վազաա հիւքիւմէթ ի հաղըրէնին պու սիւալա գանաաթպաիւլ պիր ճէվապ պուլմազ աղմըն- տա օլաուղունա էմին օլապիլիւրիղ: Մամաֆիհ միլլէթտալարըմըք թալսիյէ էյլէրիվ քի իթիտալ իլէ հարաքէթ էյլէսինլէր վէ նէ չարէ թալիմիղ պէօյլէ իմիլ տէյու սէվինճ, սիւուր ալամէթլէրի իզհար էթմէքտէն պիլէ ինթի- նապ էտէլիմ:

Ս. Ս. ՆԱԳ.ՍԱՇԱՆ

ԱՀՎԱԼԸ ՀՍՋԵՐԷ

Թիւրքիւր վէ էրեկնիլիւր. — Փէլաքէթ ի հա- զըրէտէն եէկեանէ պիր իսթիֆատէմիղ օլա- ճագոա, օ՛ տա չիմսիյէ գատար օլան խաթա- լարտան իպրէթ սլարազ արթըգ այնի ֆէնա- լըզլարա տիւշմէք օլաճագ տըր. Իֆհաւ կէչէն կիւն էրմէնիլէրէ Թիւքլէրին միւնասէ- պաթընը թէագիղ էթմէք իսթէյէրէք, աճը պիր մէգալէ հաղըյօր: Իֆհաւ մէմալիքի Օսմանիյէտէքի էրմէնիլէրին պիր հիւն ի ի- տարէյէ, ինթիմալ քի պաղը իմթիյազաթա նաիլ օլմալարը իչին, էվրօփատա հաիլըն թէչէպպիւսաթտան չիքեպէթ էտիյօր. պուն- տան միւթէսսիւր օլմաղտա Իֆհաւ թէմամըլա հաղգ վէրիլիղ: Փագաթ սըրֆ պու թէէսսիւր իւզէրինտէ գալարազ, թէքմիլ մուհաքէմա-

Թընա ծնու էսառ իթթիխաղ էթմէք վէ տահա եիւքսէք պիր նօգթա ի նաղար չըզմամադլա տաժայը դայիպ էտիյոր վէ հազգսըզըղա տիւ- չիւյօր: Էրմէնի իւնսիւրիւ հիչ պիր զէման նա- զարընը հուտաւ խարիճինտէ գարատչ պիր տէվէթէ չէվիր Էթիչ տիր: հիչ պիր զէման չէ- վիրէմէզ տէ, վէ պու տէվէթտէն ալլոր, պու տէվէթին զարարընա պիր էմէլ ի մէլճուտի- յէթ թալիպ էտէմէզ տէ: Ֆէլաքէթ վէ սէա- տէթ ի վաթման պիղէ տէ Էրմէնիլէրէ տէ ալիսի սիւրէթտէ չամիլ տիր: Արամըղաա էսասըլ պիր սու ի թէֆէհիւմ իչլին հիչ պիր սէպէպ մէվ- ճուտ տէյիլ տիր: պինաէն ալէյն գահիլի պիր թաղըմ աւժալը զէհիլի պիր թաղըմ մէսէլէլէր հալինէ գոյնազ, արատա էնիլ պիր միւնա- ֆէրէթ իճաա էթմէք էսքի խաթալարըն պիր տահա թէքարըլ շուրքի պուռտան սօնրա մէմէքէթին պէյլէ պառիւրէթսիզլիքլէրէ թէ- համմիւլիւ օլմամազ իթթիլաա էտէր: Էրմէնի- լէր, Անատօլու ի չարգի տէ իսլահաթ իճրա- սընը վէ պու իսլահաթըն տիւվէլ ի մուադ- զամա թարաֆընտան թահթ ը թէմինէ ալըն- մասընը իսթէյօրլարմիչ: Պուռա զըզըյօրուչ վէ տէյօրուչ քի իսլահաթը պիղ տէ իսթէրիզ, ֆա- ղաթ պու իսլահաթա կիտէճէք հօլ Լօնտրա- տան տէյիլ, Պապ ը Ալիտէն կէչլը: Կիւզէլ պիր լաֆ: ֆազաթ հալընըլ լաֆ: պիղ տէյօրթ պէն սէնէտէն պէրու պու կիւզէլ լաֆլարա չօղ զափրլարդ: նազարիյաթ վէ խիւլիա իլէ սօ- լաչարազ կէօղիւմիւղլին էնիւնտէքի հագի- ղաթլարը կէօրմէտիք: Իսլահաթ հօլու Պապ ը Ալիտէն կէչլը միչ: սօղրու: Ֆազաթ զալալը Էրմէնի Պապ ը Ալիտէն տէյիլ հաթթա Մէճլիսի Մէպուսանտան կէչլին իսլահաթ հօլուռնու, պիր չըզմազ սօզազ օլաուլըռնու, աճը թէճրիպէ- լէրէ անլարաա, պիր ֆէրճէ ի նէճաթ պուլմազ իչլին նիհայէթ կէօղլէրինի հէր թարաֆա չէվի- րիւ: Էսկի իտարէ Էրմէնիլէրէ նէ՞ վէրաի: սօ- փա, գըլըճ վէ աթէչ: Ենի իտարէնին տաիսի պու անանէյի փէք տէյիլտիրէմէմիչ օլաուլըռ- նու Ատանա ֆէճայի փէք կիւզէլ սիւրէթտէ իսպաթ էտէր: Էրմէնիլէր սէպէպիլէթ վէրմիչ, Էրմէնիլէր գապահաթըլ իմիչ: պուռաա տա պիւա թէտօրիզ գապուլ էտէլիւմ: ֆազաթ, գապա- հաթըլ գա՞չ քիչի իտի, ճէզայը չէքէն գա՞չ, Էթէտէն Արնալուալար կիպի, պու տէվէթին տաիմա պիր չըմարըլ չօճուղու հալինտէ պին տիւրլիւ լութֆ վէ ինսան վէ միւսա մէհէ իչլին- տէ հաչամըլ պիր ուզվու տէյիլ, գահրժէ գուլմ

ալթընտա էզիւմիչ պիր իւնսիւրիւ: Էրմէնիլէր, մալլարընըն, ճանլարընըն, նամուալարընըն թահթ ը թէմինտէ պուլուռնմասընը իսթէյօրլար տէյէ, պիր ֆէվէրան ը ինֆիալ! Պիր քէրէտէ քէնտիմիզի Էրմէնիլին եէրինէ գօյարազ, ծնուն հիսսիլէ, ֆիքրիլէ, կէօղիլէ վէզայի տէյր էտէլիւմ, ծնտան սօնրա սէյլէյէճէյիմիզ լաղըլ- ալըլ սէյլէյէլիւմ: Էյէր պուռտան սօնրա պու լաթանը գուրթարմաղա ճիտ սի սիւրէթտէ չա- լըչմազ իսթէյօրսազ, է՞ն էվէլ պու մահաուտ թարղը մուհաքէմէյի պրազալըմ: Հէր նօգ- թա ի նազարըն հազգընը վէրէլիւմ, վէ քէնտի տիւրլինտիւքլէրիմիզի մուլլազա հօղիզաթ զանն էթմէյէրէք, պիր ազ տա էթրաֆը տին- լէյէլիւմ: Հագիզաթէն հիւրիլէթ փէրվէրանէ պիր անլաչմանէթիճէսինտէ մէվէքէթտէ պէյն էլ անասըլ պիր ուխուվէթ թէէտիւ էտէլիւմ: Եօզաա գուրթուլմայըլ:

(Ինքիխապ ը Էֆհաւր) ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՃԱՀԻՑ

Բ Ա Ն Ի Ի Մ Ա

Ինտան կէօղլէրինէ ինանմայաճաղը կէլիյօր: պու իմիզ A սէնէտէն պէրու, մէրքէզիլէթտէն, յաքիմիլէթ ի միլլիլէտէն պահա էտէն, փաթ- րիզիտանէլէրէ հէր տիւրլիւ միլլի իմթիյազլարա հիւճիւմ էտէն, տիւվէլ ի մուազլա- ֆատան պիրի մէմէքէթ հազգընտա պիր սէօլ սէյլէտիլին- տէ տէնչէթլի սիւրէթտէ մուզապէլէ էտէն, էլ- հասըլ պին պիր տէրալէրլմիզալէն պիրինի Թա- լին սահիֆէլէրինտէ գիքը էթմէյի խաթընա կէթիւրմէյէն Հիւսէյին ճահիւտ մի ալը: Աճէպա Հիւսէյին ճահիւտ մի թէպաիլ օլաու, զէման մը:

Եհնուսիյիւր վէ Պալզան մեհեյիսի:—Պալզան- լարտաքի մուհարէպէ վէ Լօնտրատա իճթիւմա էթմիչ օլան սուլհ մէճլիսի Շարգաա չիմտիտէն սօնրա բուհուռն տաիմի պիր էսաա իւզէրինէ գօնուլաճաղընա տաիր պիղէ իւմիտ վէրիյօր: Հալըլ լաղըմ օլան մէսաիլաէն պիրի տէ Ենէուտի մէսէլէթի տիր: Վազաա Պալզան մէ- սէլէտի սօղըրուտան պուռաա ալազատար կէօ- րլինմէյօր, ֆազաթ պու թէպէտտիւլաթ 160 պին Ենէուտիլին սիյասի աւժալընը թէպաիլ էլլէյէճէք: Պու թէպաիլաթ իլքինտէ կիւճ օ- լաճազ, ֆազաթ Ենէուտիլէր տիւնհանըն հէր թարաֆընտա օլաուլը կիպի, պուռտաա տա- խի քէնտիլէրինի եէնի հալ ու քէյֆիլէթլէրէ ուչ- տուրմաղա մուզթէտիր տիրլէր: Թիւրքլէր Ենէուտիլէր իլէ լաթիֆ մուամէլէ էտէլլը ի- տի: Մէմուլ էտէրիզ քի, Պուլզարլար, Սըպլար

վէ Եռնանշար տախի անտէն ֆարգլը մուամէլէ էթմէզլէր վէ Եէհուտիլէր Բուսմանիատաքի պիրատէրլէրինն պախթընա տիւշար օլմազ-լար, զիրա օրատա Պերլին մուահէտէսինէ րազմէն անլէր ասէթա պիր ասի կիպի մուամէլէ կէօրիւպ էգիյէթ չէքմէքտէ տիրլէր: Լօնտրա-տաքի սիւֆէրա հէյէթի միւզաքէրէլէրինի սը-գը սուրէթտէ թահաիա էթմէշ աղմինտէ տիր-լէր վէ անճազ հէման գարչըլարընա չըգան մէսաիլ իլէ օզրաշաճազլար: Ֆազաթ պիզ իտ-տիա էտէրիզ քի, Շարգտա տէվամի վէ էսասի պիր հալ թէէսիա էթմէշ իչին Եէհուտի մէ-սէլէսինի նազարը տիգզաթա ալմալարը էլզէմ տիր: Իհթիմալէն Եէհուտիլէր թարաֆընտան հիչ պիր թէշէպիլա օլմալարազ պիլմէճպու-րիյէ պու մէսէլէ օրթալա կէլէճէք տիր: Էիկըր Սէլանիք Պուզարլար իլէ Եռնանշար արա-սընտա պիր նօզթա ի մուխալէֆէթ օլուր իտէ, օլ զէման Սէլանիք պիր ազատ չէհր օլմազ իճապ էտէճէք վէ օրատա էքսէրիյէթ թէշէթի էտէն Եէհուտիլէրին օ իտարէտէ պէօյիւք յօյու օլաճազ: Պիզ Սիօնիսթլէր Եէհուտիլէրին Պա-զեստինտէն իտարիճաէ պիր սիյասի թէշէթլաթ մէյասանա կէթիւրմէլէրինի արզու էթմէյիզ, ֆա-զաթ Սէլանիքտէքի Եէհուտիլէրին պիր մուխ-թարիյէթ իտարէ էթմէյէ հաղըր օլտուգլարընը տիւնհայա իպրազ էթմէլէրինէ տէ մէսրուր օլուրըզ:

Շարգտա սուլհուն պազասը իչին ասիք պիր չարթ տախի Թիւրքիանըն պազի գըսմը-նըն մամուր վէ գուվլէթլի օլմասը սըր: Զաիֆ վէ Կօլայճա եուտուլապիլի պիր Թիւրքիա տախիմ միւնաղաա մաստէսի օլաճազ տըր: Իշթէ պու թէճէտտիւտ իճրասընտա Թիւրքիա-տաքի 400,000 Եէհուտիլէր պէօյիւք խըսմէթ իֆա էթմէյէ հաղըր սըրլար: Էիկըր պիր չօգ մէ-լէքէթլէրտէ օլտուգու կիպի, անլէրին թէշէպ-պիւսաթընտան իսթիֆատէ օլունմազ իտէ քէն-տիլէրին գապահաթը տէյիլ տիր: Պու թէշէպ-պիւսիւն էն չօգ հասըր օլունտուգու Պազեստին տիյարընտա՝ կէշմիշ թէճրիպէլէրիմիզ ճէսա-րէթպախշ տէյիլ տիր: Եալընըզ Էէրլի Եէ-հուտիլէր տէյիլ, անճազ պիւթիւն տիւնհա-տա պուլունանշար քէնտիլէրին էն ալա իո-թիտաա վէ գուվլէթլէրինի Պազեստինէ սարֆ էթմէք ճէհաթիտէ տիրլէր: Պու 20 սէնէլիք ճէհու ու զայրէթլէր Թիւրքիանըն մամուր օլուպ նէշվ ունէմա պուլմասընա վէ թաղվիյէսինէ խըզ-մէթ էլլէտիքճէ րէտտ օլուն Բալը տէյիլ տիր-

լէր: Պունտան հատա Սիօնիսթլէրին թէշէպ-պիւսիւ պիր չօգ Եէհուտի թէպաառը պու-լունան պաշգա հիւքիւմէթ էրտէ տախի գու-հուր էտէն մէսաիլի թէսվիյէ էթմէյէ Էարսըմ էթտիքճէ՝ չու սըրատա պու մէսէլէյի նազարը իթիպարա ալմազ սիյասէթէն զայէթ մուվա-ֆըզ պիր ֆուրսաթ տըր: Մազիտէ սու ի նի-յէթ վէ ճէհալէթ սէպէպիւնտէն Սիօնիքմ հազ-գընտա պիր թազըմ մատալար ճէրէյան էլլէ-տի, պունլարա չէշմի հազարէթլէ պազառըը-մըզա սիւքիւթիւմիւզ իսպաթը քեսֆի իտի-ֆազաթ կէօրիւնիւյօր քի, չիմտի պու սիւ-քիւթիւն սըրատա տէյիլ տիր, վէ «Սիւքիւթ իգլարատան տըր» տէյու մահքիւմ օլմամազ իչին հազիգաթը պէյան էթմէլէլիզ: Սիօնիզ-մին մագսէտի, 15 սէնէ էվլէլ Պազէլ փրօզ-րամընտա իլան օլունտուգու կիպի, Պաղեսիսե Եհնուսիլեհ գանունը պիշիլ իլէ Թեհմին հսիլ-միշ պիւր վարան նազըրդանազ ճըր: Թիւրքլէր պիզի, ասըլար վէ Պազէսթիլի Օսմանը իմիէ-րաթօրլուգունտան այլըրըզ օրատա պիր Եէ-հուտի փատիշալըրը Էա ճիւմուրիլէթի թէէ-տիա էթմէք իսթէյէնլէր կիպի թէլազգը էթա-լէր, Փարիզտէ վէ Լօնտրատա իտէ Ալման-լարըն կիզլի աճէնթլէրի հալինտէ օրատա Ալ-ման նուֆուգունուն թէզայիւտիւնէ չալըշանլար տէյու րէտա էաթիտէք: Շէօյլէ քի, Իսկի-լիզլէրին վէ Ֆրանսըզարըն խասըմը կիպի թէլազգը օլունտուգ:

Սիօնիսթլէրին Դմէլի հիչ պիր միլլէթին լէհ Էա ալէյինէ տէյիլ անճազ Եէհուտիլէր իչին տիր: Միւնֆէրիտէն անլէրէ տիտ օլտուգլարը պիր մէմլէքէթէ թարաֆիլի օլապիլիլլէր, լա-քին մէճմուէն ալարազ էմէլլէրի Պազեստինէ թիճարէթ, սանաաթ, մէտէնիյէթ իտիսալ էտէ-րէք, չու պոշ վէ իչէ Էարասըլմամըշ օլուն չէօլ-լէրի միւնալիթ վէ մամուր գըլըպ, ումուս ին-սանիյէթէ խըտմէթ էտէրէք հէր պիր միլլէթէ ֆաիտէյի օլմազ տըր: Հալ պէօյլէ Լքէն պաղը սահիպի մալիւմաթ քիմէլէրին պիլէ Սիօնիքմ հազգընտա ճէհալէթլէրի պիզի տէրիա թէաճ-ճիւպէ զարգ էաթիօր: Պու կլին պիւթիւն տիւն-Էատա հիչ պիր Եէհուտի թէշէթլաթը վէ ճէ-միյէթի Էօգ սըր քի պու մագսէտէ փարա վէր-մէմիշ օլուն: Լօնտրատա Եհնուսիլեհ գանունը 260 պին լիրա սէրմայէսի վար: Եաֆա-տա Անկլօիպալէսիլին Սիսնպօլտա Անկլօ-Լիվան-քըրքսիլ վէ Փալիսիլն արազի չիքէթլէրի ֆաա-լիյէթտէ օլուպ օրատա արազի էլտէ էթմէք

իւզրէ չարչարողար : Եւհուսի միկի սեռնայիսի ալըր պիւ շիրքէթ տիր քի սէնէվի 30,000 լիրա իրատը վար : Պուռնա զամմ էտինիզ օրատա մէարիֆ վէ սէնտաթա սարֆ օլունան փաւալարը : Իշիէ պու եօլ իլէ օրատա շուսն վաւըթլարտա Եէհուսիէրին առէտի իքի գաթ օլմուշտըր : Եէհուսիէր Պաղեստինի թօզ թօփրազտան գալտըրը պիլլէթլէր արտարտա պիր ճէվիէր էյլէմէք իսթէրլէր : Պու մագսէտ իչիւն Թիւրքիանն թաղիկ օլունամաքըր արգու էյլէմէիզ , շիմաիքի կիւճիւքլէրին պիր կիւճիւք տահա զամմ օլունամաքըր թալէպ էթմէյօրը , պիլ թալէպիւնիլ տօղրուտան եափապիլիլիզ , անճազ տիւնեայա մագսէտաթիլի իլան էթմէք իսթէյօրը : Իսթէտիլիմիզ առէթա պիր առալիք տիր : Պաշգա ինսանլարա օլան մուամէլէ տիր : Պաղեստինէ կիտէն Եէհուսիէր էյլէրինտէ պ'ր յօղրմըզը փաստաթօր իլէ կիթմէյէ վէ ալթը ալ սօնրա օրայը թէրք էթմէյէ մէգպուր տրլար : Ճիւմլէ ազվամ օրտա միւլը սաթուն ալըպ սաթապիլլը իքէն Եէհուսիէր պու հագգտան մահրում տրլար : Հաթթա Օսմանը Եէհուսիէր պիլլէ պու գանունա թապի էթտիրիլլօրլար : Իսթէտիլիմիզ շու թէֆրիգանն գալտըրը մաք տր : Օլ զէման հիճրէթ էթ էյլէ մանի գամազ վէ քիմսէնիս հէրինի տարալթմայարազ օրատաքի պօլ արագիլէրէ հէրլէշիլ վէ թէզիլէ թէքէսսիւր էյլէրիլ : Օլ արագի քիմսէյէ պիլլէն զիյատէ հարամազ , օնա հէր քէստէն զիյատէ ֆիլլէթ վէրիլիզ : Պիլ հէփ օրատաքի միլլէթլէր կիպի Օսմանը օլմագ իսթէրիլ վէ քէնտի միլլի լիսան , առէթ , մէզէպ վէ թէրպիլլէմիլ իլէ հաշամազ իսթէրիլ : Էլլիօփա տիպլումաթլարը պիլլէ մուամէլէթ էտիպ շու կէճիքմիլ օլան առալէթ իճրա օլուր վէ պու միլլէթէ պիր վաթան պախէ էյլէմէքլէ տիւնեանն սէլամէթինէ խրզմէթ էթմիլ օլուրլար վէ պու միլլէթին պաղրընտան չըգմըլ օլան փէյզամպէրլէրին վազ էյլէտիլ սուլն ու սէլամէթի իճրա էյլէմիլ օլուրլար :

Թայնզ

ՏԳ, ՄԱՐՈՍ ԵԱՐՏՈ

Հերր Բիսեռլէն Վախրէր .— Ալմանիա իսարիճիլէ նազըր Հերր Բիսեռլէն Վախրէրին վէֆաթըլա տիւնեատան պէօյիւք պիր տիպլումաթ տահա գալտըրը մըլ տր : Միւշարիլէյի տիւնեա տահա զիյատէ Մարօք մէսէլէտինտէ թանըտր : Ազատիլէ պիր Ալման զըրնըսը հօլլամաքը

Ինկիլթէրա տէնիլ թիճարէթինէ պիր թէհտիտ կիպի թէլագըր օլունաու , ֆագաթ Ալման նօզթա ի նազարընտան պաղըրաքտա , պիթթապի քէնտինէ հագգ վէրմէլիլիլ : Ալմանիա՝ Էլլէզիլէ մուամէլէտինի իմզալայան տէվլէթլէրտէն պիրի օլմասը հասէպլլէ քէնտինն տէ ըէյի օլմատըգճա Աֆրիգա իսարիթասը թէպտիլ օլմամալը տէյու տիւշիւնիլլօր իտի : 1911տէ Ֆրանսա իլէ Ալմանիա պէյնիտէ ճէրէյան էտէն միւշահէտէտէ տիւնեա նազիք պիր նօզթատա պուլունույօր իտի վէ պուռտա Բիսեռլէն Վախրէրին պէօյիւք հիսսէսի վար իտի : Միւշարիլէյի՝ պու զայլէթ ուղուն , օսանճ վէ թէհիլլէլի մուամէլէտէ աճայիլ զէքեա վէ սիյասի սէպաթ կէօսթէրալ : Էյլէ վազթլար օլտու քի , հաթթա անն ալէյիլտէ Ալման իմփէրաթօրընն էյնիլլէթլ սէլլ օլունատուղու պիլլէ սէօլէնիլտի : Լաքին սօնրաքի մուամէլէլէր վէ վէֆաթընտա իմիլ լաթթօրըն հօլլատըրը թաղիլէ մէքթուպունտաքի թագտիրամիլ սէօլլէր պու հիսսիլթըն քեամիլլէն տէֆ օլմուշ իտիլինի կէօսթ րիլլէր : 1912 սէնէսինտէ Սրը Էտուարա Կրէյ Մ , փուանգարէ վէ վօն Պէթման Հօլլէկ իլէ պէրապէր հան հանա տուրուպ չալըշարպը տիւնեանն սուլնու իչիւն խրզմէթ էյլէտի : Ալլիսուսու Ալթթիլա իլէ Սրըպիա արատընպաքի կէրիլլէլիք էննաքընտա Ալմանիա թէէտիրլին տալմա միւթէտիլ օլմասը փէք մէյնուսիլլէթ պախէ պիր հալ իտի : Մաթթէսսիլլէթ օլմիտէպպիր տիպլումաթըն հուլըրունու թալէպ էտէն վագըլար հէնուլ խիթամիլէզիլ օլմագտան քէնտիսի վէֆաթ էյլէտի վէ զանն օլունատուղունա կէօրէ օլ գուլվէթլի գաթըն նօզսանը պէլլի օլաճազ ալըր : Իմիտ էտէրիլ քի , քէնտինիլ իսպէֆի տիւնեա ֆարլամէնթօսընտա ալի պասիլլէթ վէ միւնէվիլլէր պիր ըուհ իլէ հարաքէթ հալէճէք տիր :

Անհրիգա Փրօքիսպանդար .— Կէլէն ալ զարֆընտա Մ . Ամէրիգանն Շիգալօ չէհրիտէ մէզքիւր մէմլէքէթին 30ը միւլթէճալիլ փրօթէսթան ֆըրգալարընտան մուրախտալար ճէմ օլուպ , պու 18,000,000 ազաւը պուլունան քիլիսէլէրին իմի իլահիյաթ վէ խայրխահ միւլսսէսաթ լլէրլինտէ միւլթէհիտէն իլլէյէպիլլէրի իչիւն հօլլար տիւշիւնիլլէր տիր : Պու իճթիմա Մ . Ալլիգատա պուլունան փրօթէսթան քիլիսէլէրին իթ-

Թիհասա իշխան ազատ էլլեալքէրի ի քինճի մէծ-
լիս տիր: Պիրինճիսի պունտան 4 սէնէ ազատէմ
Ֆիրատէլֆիատա իճթիմա էլլեմիշ խաի: Մէզքիւր
Փըրգալար տէօրթ սէնէտէ պիր տէֆա պէօյլէ
ուսուսի մէճլիսէր ազա էտէրէք իթթիհասա
իշխան թէապիրլէր տիւշիւնէճէքէր տիր: Պուն-
տան պիր աքըզլէլէ՝ Ամէրիգասաքի իրիսթի-
յանլար տահա զիյատէ պիրպիրլէրինին արա-
սընտաքի ֆարգլար հազգընտա միւպահասէլէր
վէ միւճատէլէլէր իճրա էտէրլէր իաի, պու-
կիւն իսէ նէ խուսուստա իթթիֆագ վէ իթի-
լաֆ էտէպիրլիլիդ տէյու տիւշիւնիյօրլար: Պու-
թէչէպպիւս ասլթ Ամէրիգասա տէյլլ, սալիւր
մէմլէքէթլէրին փօթէսթսնլարը արասընտա
տա կէօրիւմէքտէ տիր: Իսգօյիատա պիրի-
պիրլէրինտէն այրը օլան Երիցալիսն քիլիսէլէր
պիրլէչմիշ տիրլէր: Ավսթրալիատա Անլիլիգան
Մէթօսիսթ Ժողովարան վէ Միրսալիսն Փըրգա-
լար պիրլէչմէք իշխան հոլլար տիւշիւնիյօրլար,
Գանասատա տէօրթ իլմի իլահի մէքթէսլէրի
պիրլէչմիշլէր վէ Մէթօսիսթ, Երիցալիսն վէ
Ժողովարան քիլիսէլէրին իթթիհասա իշխան
տէ չալըչըմագտա տիր: Բէզալիք Եպիսկոպոս-
տալիսն քիլիսէ պիւթիւն տիւնհաստա պուլունան
Ինճիլի քիլիսէ Փըրգալարընըն ազաիս վէ ու-
սուլը խտարէ խուսուսընտա իթթիհասա էտէ-
պիրլէլէրի իշխան պէօյլէք պիր գօնֆէրանա ազա
էթմէք իշխան տիւշիւնիյօր վէ օն իքի Փըր-
գալար պու թէչէպպիւսի թահսին վէ թաւմիպ
էթմիշ տիրլէր: Խրիսթիան քիլիսէսինտէ
կէօրիւլէն պու մագսէտ ճէսարէթպաիւշ պիր
վագրա տիր:

ՄՈՒՒՍԱՊԷՐՍԹ

1912 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԷՐՄԷՆԻ ՔԻԹԱՊԷԹԻ

ՄԻՐՐԱՆ ԷԲ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ, ԻՍԹԱՆՊՈԼ

1.

Տիւնհանըն չար ճիհէթինտէ հայրմըշ օլան
սէվկիլիւ միլլէթիմիլ, պուլունասուզու հէֆ
մէմալիքէ թէֆէքքիւր վէ իյճատ էթմէք իս-
թիտաւընը տաիս պէրապէրինճէ կէօթիւրմիւշ
տիր: Շու խիթամա էրմիշ օլան սէնէ զար-
ֆընտա մէյտանա գօյաուզու նէչրիյաթ օ՝ գա-
տար մուհիմմ պիր սայըյա պալիդ օլմուշ տըր
քի, անլէրի ճէմ իլէ թասնիֆ վէ միւթալաա
էթմէք, վագթա վէ մէսահի ի մատտիյէյէ միւհ-
թաճ տըր:

Պինապէրին Էրմէնի ֆիքրինին ֆապլիյէթի

էտէպլիյէպինին սէնէվի մուհասէպէսի պիր էմիլ
միւշքիլ տիր: Մամաֆիյէ, տագիգ պիր իսթա-
թիստիք ճէաւլէլի իհզար էտէրէք, վէ քիթա-
պէթի հասըլ էտէնլէր իլէ անը իսթիմալ
էտէնլէրի հան հանա կէթիւրէրէք ինթիյաճա-
թը միւթէգապիլէ հազգընտա պիր վուգուֆը
թամմէ մալիք օլուրըզ, պու իսէ սէնէի հազգըն-
դարֆընտա միւթթալի վէ սաղլամ պիր քի-
թապէթ հուսուլինէ հարտըմ էտէր:

1912 սէնէսինի սապըգքի սէնէլէրլէ մու-
գայէսէ էտէրտէք, 1912տէ Էրմէնի էտէպլիյաթը
ֆագիլի պիր հասըլաթ կէօթիւրիւր: Մէչրու-
թիյէթին իլք սէնէլէրլինտէ քիթապէթիմիլլին
հապատը փէք մէպըզլ իտի, չիմտի օ կիւնլէրին
խրզըր կէչմիշ տիր: Պու հալըն սէպէպինի պուլ-
մագ լազըմ տըր: Աճէպա ֆապլիյէթսն սօնրա
կէչէն պիր ըէիսալէթ տէվրի՝ մի տիր պու,
հոգսա սասըր էտէպլիյէ վիճուտա կէթիւրէն
գուվլէթլէրին տիւշարը զաաֆ օլմասընա՝ մը
պիր ալամէթ տիր: Զիյրտէ վէրէճէյիմին քի-
թապլար ճէաւլէլինտէն տաիս միւթէպան օ-
լաճաղը վէճէլէ, պունտա քէյֆիյէթ՝ քէմիյէ-
թին նոգսանընը իթմամ էտիյօր վէ հէվմէն
ֆէհէվմէն սիյատի, տինի, իլմի վէ էտէպի
նէչրիյաթ քէսոլ ի հիւսն ու լէթաֆէթ էթմէք-
տէ օլուրի:

Շու ճիհէթի նազարը տիգգաթման տուր
թութմաւալը քի, քիթապէթտէ հիսա ի մէսու-
լիյէթ էսքի ըէֆիմին թաղիգաթը սէպէպլիլէ
մանլ օլմուշտը, չէօյլէ քի, մին զայր ի մէ-
մուլ սանսուր ըէֆ օլունասուզունտա, հիւրի-
յէթինի պուլմուշ օլան ֆիքր, հէր նէվ իֆրաթ
իլէ մէյտանա չրգըպ հաղըմասը իճապ էտէն-
լէրի վէ էթմէյէնլէրի մէյտանը ինթիյարա
աթտը:

Մուրիլլի աիւազ րօմանլար, իթիտալա
սէվգէտէն նասիհաթլար, աչգ, մէտիհէ, էտնա
հիսսիյաթ իգնարաթը, զապթը նէֆսէ տա-
վէթ, ալէլաճէլէ գարալունմըշ էտէրլէր, ասղ-
լամ քիթապէթ, հէֆ պունլար էտարէթ զին-
ճիւրլէրինի քէսը էթմիշ օլան մաթպուաթըն
միւտիւշ պօղազընտան գարմաղարիլ տէօթիւլ-
մէյէ պաշլասըլար վէ պիր աքս իւլ ամէլ լիւ-
զունունու տաիւրէ ի ինթիմալա ինրաճ էթ-
տիլէր:

Պու չըլլըն ըէվիշ, սէրպէսթի ի մաթ-
պուաթ խասըմլարընը սէվինտիւրմէյէ վագթ
պուլամասը: Քիթապ միւշթիւրլէրլինին
մէզազը, պու էսէրլէրլին միյանընտա ինթի-

խապ էթմէյէ պաշտառը վէ պիթթապի ֆաի-տէսիդ վէ մուզիլոր նէշրիյաթ մաթպուլաթ ա-լէմինտէն չէքիլմէյէ մէճպուր օլտու: Միւլէլլիֆ-լէր կէօրտուլէր քի, թապ վէ նէշր մէսարիֆինի ճէպինտէն թազմին էթմէք իսթէմէզսէ, գա-րիյունըն մէզազընա իթթիպա էթմէյէ մէճ-պուր տըր:

Շու վէճհլէ լիւզուլմուզ նէշրիյաթըն քէս-րէթի պիր տէրէճէ թատիլ էտիլաի իսէ տէ, էտէպիյաթըն քէնտի մէճրա ը թապիթինէ կիր-մէսի իչին, միւլէլլիֆ վէ գարիյունըն հէքտի-կէրինի անլամալարը իճապ էտէր: Իշթէ պու-գօնթրօլա թարաֆըմըղտան պիր մուլէնէթտէ պուլունմագ իչին էվիկըս զադէթալար, ճէ-րիտէլէր վէ ըէսալիի մէվլուլթէ, ասիհէն քիթապ վէ ըէսալէլէրին ճէտվէլինի վէրէճէ-յիզ. լաքին մուլագգաթ ըէսալէլէր, իլանաթ վէ իսպարաթ կիպի էնէմմիյէթ ի ումուլիյէյի հաիզ օլմայանլարը իհմալ էտէճէյիզ:

Թէրթիպ էթմիշ օլտուլունմուզ էսէրլէրին լիսթասընտան, հէմ միլլէթ ի նէճիպէմիլլին սիյասի մէվլիի, վէ հալ ը իզթիսասի վաղի-յէթի անլաշըրր, հէմ տէ քիթապէթ ալէմինի իսարէ էտէնլէրին զայէսի, միւլէլլիֆ վէ մու-հարրիլէրին մէմուլլարը վէ վէսաիթ ի մաի-չէթլէրի իսթիալալ օլունապիլի: Տաիլէ ի թէադիգաթըմըղ խարիճինաէ գալմըշ էսէրլէր թապիի պուլունապիլի, պիզ, մալիմիմիլզ օլանլարըն լիսթասընլա իքթիֆա էտէճէյիզ:

Ա. ԹԻԻՐԻԹԻԱ

1. Իսթանպուլ. Ագասանհար, Անսորեայ սեյե-կասու, Ասոյ Բեքչենեկի, Արեւել, Անսաքեր, Բաֆին, Բժիշկ, Բիզանդիոն, Երկունք, Զոռ-նա, Ժաւանակ, Լուսարձակ, Կաթ. Արձագակ, Կայծ, Կալոնոշ, Կիլօ, Կոնակ, Ճերիսկ, Ման-գուլե, Մարմնաւարգ, Մհանուա, Յաւաշահար, Նոր Աշխարհ, Շանք, Շոյ, Ոսան, Ուսումնա-րան, Սեւ Կասու, Սոխակ, Վերսոնուր, Տա-նար, Բահնիւն, Հայուն, Կիլօին, Ամենուն, Շանքին (տարեցոյցը). Յոշասէս Մասթ. Պա-սի օրացոյց (Մատթ. Սէրվիչէն, Պաղտատլան, Անսաքեր). Օրացոյց (Ս. Փրկչի, Պաղտատար-եան) Բերսիլան (ճարսիլ, հասարակ, Նորսոն, պարզ պասկերսագարդ մանկապարսեզ, Օսաներէն, Մաղիկիոն, Ա. Բ., Միսման, Ա. Բ. Գ., Դանձարան միլին, Մեղրագէս Ա. Բ., Բերսիլ-նոքին (Գանձանձեան Միջ. Տար. Ասասորեան) Աշխարհագրութիւն հասկնց, Տարեթ գիտքեանց,

Իրագիտքին Թեյեսն, Բնագիտքին Պեգնեսն, Առողջապահութիւն, Թուսքանութիւն (Մանկ. Տար. Միջ. Ասորեան, քանաւոր, (Ամենուն մարմ-նաւարգ, Պաս. Հոռիկայեցոյց, Մայրենի լեզու, Հայոց Պաս. Միջ. Կիրակնօրեայ դասեր. Իճէ Կ Ազգութիւն, Իճէ Կ դասալարգ, Հոլիլին իս-ֆեր, Նազար սոյս, Մսայնութեան օրհներ, Նաի փին Բերթոն, Նիֆ Բարթ, Բուրան, Հայկական Հառայներ, Լրեսներու երկիրը, Ոսկեղին քանա-լին, Ան ու Մենք, Ազգ. Եկեղեցին, Կարիք մը ջոր, Տիեզերի առեղծոսածներ, Հաւիտի օրհներ, Պարսաւածներ, Մարսիոս Մանկան, Դիւղասըն-սեւութիւն, Մեծ յեղափոխութիւն, Շուշանն Շա-ւարշանաց, Նոր Բնար, Չենոք Բրակ, Ազգապա-սում, Տիպ ու Տառ, Կիլիկեան աղիս, Պաշ-խանեան պատերազմ, Սայինս նանք, Յիշատակա-րան, Խեցիներ, Հին յուշեր, Կապոյց նկարներ, Ասիլիլա, Ինկնակեւնագրութիւն, Չարիֆին հարցը, Հայ գիտութիւն, Կր. Եկ. Սեւ, Տեղի. Ես Սա-նուց, Կան. Ընթ. Պարս. Ժառանգներ, Հոգի մը իրազեկու հանար, Դասաւ, Բաղում երագ, Պաս. Յր. Յեղ. Մ. Ընկ. Դայրայիլ (երգ), Զօրալար Պուլթ, Հերմիլիս, Մի մուկար գիւ, Դեքսեհա-նի, Թիւրակ գեղանին, Ս. Գ. Ասաւոյն իսոյ, Աս. մեծաղի, Աս. մանրաստ, Աս. փոքրա-ղի, Մաղեու, Աս. Հայ. Տանկ, Բուհ իւլ Գուսա, Եէտի ալէմէր, Խօրօզ գարսաշ, Սոսալիսթի-լիին մուհասէնաթը, Ամէրիգա հէտիյէսի, Հիսասայթ գաթրէլէրի:

2. Մարդուան. Հայապասում, Յոշիլի Չի-քունի, Հնչեակներու գիրք, Խոնկ եւ արցունք, Անձանօր ստերներ, Բողոք, Նոր Այգ, Հայ-կունի, Երգարան, Միւսքայիսին վիզարք, Լիլի մեզում, Գրիգոր դպիր:

3. Իզմիր. Աշխասակ, Դաշիկ, Հայ Դիւ-կանութիւն, Դեղ, Լաոզմիսոյ:

4. Երուսաղէմ. Օրացոյց, Երագանան, Արդ-րաշխարհ:

5. Գօնեա. Իկունիոն:

6. Ամասիա. Անասիոյ սեղեկագրութիւն:

7. Խարբերգ. Ամենուն հանար, Եփրատ:

8. Սիվազ. Հոդ-Դար:

9. Վան. Վան Տուր:

10. Պաղէճէք. Փարոս, Պայսար:

11. Ատափազար. Բիւքանիւ:

12. Էրզրում. Յաւաք:

13. Կիրասոն. Նկարներ:

Բ. ԹԻՐԻԹԻԱ

14. Տիգրիս. Ազգագրական հանդիս, Աղբիւր,

Արօր, Գեղարմեա, Գիղգուսեա, Ընկեր, Հասկեր, Հովիս, Հոթիգուն, Մշակ, Նոր Դպրոց, Տարագ, Օրացոյց, Ոռոյիս Լուխ, Արսիսը, Գեորգ Մարգարէտնի, Դայեակ, Ձեւական ասիաններ, Սաւառնող ողիւն, Հաշտոթիւն, Կաւֆի ուժը, Լայիւն եւ Շնիկը, Քնած արխայդուսը, Պասնուած, Ճիւն ու Որբեր, Կաղիթ փոքր, Տասներկու փոքր, Ֆերոսոնի, Գեղափնիկ սարեցոյց, Ձիւն (սրուն), Դարեղոյ, Ես սիկն ունիւն, Բաւաստեղծոթիւն, Նշանաւորներ, Չրիսնիկ յոյգեր, Փետացու մուկը, Քննադատական տեսութիւններ, Կոռնիկ ու ադուկը, Մեր անդուկ, Մարդն ու նաւարդը, Մշակի փառասնականը, Մշակ եւ Հայ կիւնը, Խոսակերաց Ս. Նշան, Հայ գրի սօնը:

15. Աղէքսանդրա. Լծակներ, Վաւարեր, Առաններ քաւիկը, Գրական ժողովածու, Հայրենի աւերակներ, Ախուրեան, Արագած, Պաս. Աղեփանդարձի, Վիշապանայ:

16. Էջմիածին, Արարաւ:

17. Շուշի. Ղարաբաղ, Լեռնակաւ:

18. Ասգրաքան. Մեր կեանքը:

19. Նոր Նախիջևան. Կայեակի անկերում:

20. Պապու. Նոր խօսք, Նոր կեանք, Մեր ուղիւն, Լիւս արտն:

21. Մոսկուա. Ձերան երկոյ:

Գ. ԻՐԱՆԻԱ

22. Վահագնի. Բազմալիկ, Օրացոյց, Հայ լոռ մասնագրութիւն, Հովհերի Իշեական, Դասաւ, Հայ եւ Հոռիւ. փաղաք. յարաբերութիւն, Տօնապիւն, Մեկնութիւն Յոքայ, Տասնոյ, Բազմիք (Ֆ. Հ.), Կարգ դպրոթան, Ռօպեկուն, Քրիստոնեական, Քրիստոնեական Վարդապետութիւն, Մասնագրական մանկակ, Յոռանկար, Տար. քուսքանութիւն, Միջ. Բարձր. Եղիշի չորս յեղականներ, Բանփորոտան, Աղօթագիրք, Իրագիտութիւն, Հայկական փշորա:

Դ. Ա. ՄԷՐԻԳԱ

23. Պաթին. Ազգ, Պահալ, Հայրենիք, Օրացոյց (Աւերիկահայ), Պասնուած, Սահանադարութիւն (Տրաւ), Որ մեկուն ետեւեւ, Բաւախօտութիւններ, Բաւ Գիրք (Օսար քաներու), Ընդարձակ երգարան:

24. Ֆրէզն. Ապարեգ, Բաղափաղ:

25. Նիւ Եօրք. Երիւ. Հայտնական, Կոչնակ, Հայ ցեղ:

Ե. ՄԷՐԻԳԱ

26. Գահիրէ. Միսք, Միտրիւն, Մաշէ, Հոսանք, Լուսաբեր Արեւ, Արշալոյս, Էփաւ, Գ. արաւ. Փեշնակ:

Զ. ԻՐԱՆ

27. Թէպրիզ. Գեղեցկութիւն, Սեր, Արագիլ, Աւարաւ:

28. Նախիջևան. Լոյս:

Է. Ա. Վ. ՍՏԻՐԱ

29. Վիենն. Հանդիս անօրեայ, Վիեննական Միջ. Ամեն, Մրտն Յիսուսի, Գ. Մագիստրոս, Ակնայ գաւառարարաւ:

Ը. ՖԵՐՆԱՍ

30. Բարիզ. Հայ եղեր:

31. Մարսիլիա. Արմենիա, Հայ դիպագնուհիւ:

Թ. ԻՍՎԱՅԷՐԱ

32. Ժընէվ. Ուսանող, Դրոշակ:

Ժ. ԲՈՒՄԱՆԻԱ

33. Պուքրէշ. Շեփոր:

Պու. խթաթիւթիգ ճէպէլինին նէթիճէսի չայանը հայրէթ տիր զէ պու՝ զայրի գապիլ ի ինքիար պիր սուրէթ աէ խպաթ էտիյօր քի, տիւնհանըն չար ճիճէթինաէ, 10 մուլթէլիֆ հիւքիւմէթլէր թահթը թէպալիյէթինաէ, 33 մուլթէլիֆ չէհլէրաէ, էրմէնի քիթապէթինէ ազալի 312 գըթա ասարը էտէպիյէ գամմ էտիլմիշ տիր: Պէտպալթ միլլէթիմիգին հէօքիւն առէտի փիյէ ի ղազարա կէթիլիլիւսէ, էրմէնի ֆիքրինին թէրազդիյաթա տօղրու օլան իսթիսատը խարիգ լւլ առէտի թէպէյլին էտէր:

ՍՈՒՇԻԹԻՆ ԷՆԷՄՍԻՅԷԹԻ

ՔՐՕՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ, ՄԵՐՁԻՖՈՒՆ

2.

2. Հաղանըն վի տոյուն ինչը - Հաղանըն չէմիալ հախօտ դուրու, թէմիգ հա թօղու օլմաը, սույուն օղուգ հա քճադ, թաթը հա աճը օլմաը՝ կէրէք նէպաթաթա կէրէք հալմանաթա չօդ թէքսիր էտէր: Չէօլլէրաէ պիթէն նէպաթաթըն հալլադլարը հա փէք ուֆադ օլուր, հա էէմէն ինճիրի կիպի, հիչ հալլադլ օլմաըլ, հաաը, էէլլ տալլարը հալլադ կէրինի թուլար: Գուրադ մահալլարոտ պիթէն նէպաթաթըն հալլադլարը գապա վէ թիւլլիւ օլուր, գանալլ չիչէլինաէ օլտուղու կիպի: Պու. սուրէթաէ հէմ կէճէնին չէպէմիլին տահ էլի էմիլ ալապիլիլ, հէմաէ հալլադլարըն իւզէրինաէթի ուֆաճըգ հալլա տէլիլլէրի ալիէր ալթընտա պուլունարադ տալիլլէրի սու գօլադա թէպէլիլիւր էտէմէլ, Պազը օթլար կիւնին սըճադ զէմանընտա հալլադլա-

րընը գըրվարար քի կիւնէջ նէֆէս սէլիքէրի
իւզէրինէ տիւշէսին : Միսիսիի վատիսինն
գըրլարընտա պուլունան փոռառա նկարքը իսէ
հափրագլարընը փօրեաղտան գըպլէյէ տօղրու գը-
լըճլամսընա գօր , չէօյլէ քի կիւնիւն սըճագ սա-
աթլարընտա կիւնէջ հանլարընա չօգ տօգուն-
մասըն , հալ պու քի աշնի նէ յաթը սույու պօլ
պիր պաղչէյէ տիւշէսէն հափրագլարըն հէր թա-
րաֆա հալըլըրլար ճիկէր թարաֆտա Մինթագա
ի հարրէնին ըսթուպլէթի օրմանլարընտա հա-
չայան խուրմա վէ մուշ նէվլէրինին հափրագ-
լարը պիր գաչ մէթրօ պօյտա ուզանըպ կիւզէլ ,
փարլագ վէճնլէրլէյէ հէր քէսի հայրէթաէ պը-
րագըրլար : Պաղլարը վէ պաղչէլէրի թէգինն
էտէն պինլէրճէ օթլարըն վէ աղաճլարըն կիւ-
զէլլիտէ տնճագ սույուն պօլլուղու սայէսին-
տէ միւմքին տիր :

Նէպաթաթըն քէօքլէրինտէ տախի մահա-
լընա կէօրէ ֆարգլար վար տըր : Այրըգ կիւպի
սէրթ թօփրագտա պիթմէյէ մէճպուր օլան օթ-
լարըն քէօքլէրի սէրթ , ուճլարը իսէ իյնէ կի-
պի տիր , քի հէր հէրէ իչլէյէպիլսինլէր : Ատի
օթլարըն , պաղչէ սէպլէլէրինին վէ աղաճլա-
րըն ուֆագ քէօքլէրինին ուճլարընտա սէրթճէ
պիր քիւլան վար տըր , պուլուն վասիթասըլլա
քէօքլէր թօփրագտա եօլ աչմայա մուգլթաիր
օլուրլար : Սուտա պիթէն նիպաթաթըն քէօք-
լէրի իսէ ուճունա գատար հոււճագ օլուր ,
չիւնքի պիր կիւճիւլէյէ թէսասիւֆ էթմէյէճէք-
լէր : Սիւմպիւլ նէվլինտէն չիչէք սօղանլարը
իւզէրինտէ թէճրիւպէ օլունտուղտա կէօրիւլ-
միշ տիր քի , սօղանը թօփրագա տիւքէրսէն ,
քէօքլէրին ուճլարը քիւլանլը օլուր , լաքին
պիր գատնէին աղղընա գօյուպ սաֆի սուտա
ֆիլիղլէնտիրիւսէն քէօքլէրի հոււճագ գալըր :

Մէյվլէրին վէ էքին նէվլէրինին քէսրէթի
վէ լէզգէթի նէ տէրէճէ սույուն քէսրէթինէ վէ
պէսլէյիճի խասսիյէթլէրինէ մէրպութ օլտու-
ղունու թարիֆէ հաճէթ հօգ տըր : Լաքին փի-
րինճ պիւսպիւթիւն կէօլ կիւպի սույուն իչինտէ
հաթթալարճա գալմայը սէվէր իքէն , իւզիւմ
փէք չօգ սուտան խօչլանմագ : Տիյարպէքիրին
20-30 գըյէլիք մէշիւր գարփուղլարը Շաս
նէհրինին ատալարընտա վէ քէնալընտա , քէօք-
լէրի տէվամ իւզրէ սուլու գումտա պուլուն-
նուրքէն , պատնէմ աղաճը էն գուրագ թէփէ-
լէրտէ պիլէ կէլիչէպիլիք :

Հայվանաթ տէմինտէ տախի փէք գուրու
իղլիմլէրտէ հաչայապիլէն հաչէրաթ ճինսլէ-

րինէ մուգապիլ՝ ըսթուպլէթ հախօտ սու ա-
րայան սօնլուճան վէ գուրպագա նէվլէրի վար
տըր : Պիր չօգ գուրալար , միտեա , սալեանկօզ
լէնկէճ նէվլէրի վէ պալըգլար իսէ պիւսպիւ-
թիւն սուտա հաչամայա մէճպուր պիր թէշ-
քիլաթտա տըրլար : Պունլարտա տախի սու-
յուն նէվլինէ կէօրէ թէպտիլաթ կէօրիւլմէքտէ
տիր : Ըրմագլարտա պուլունան ճինսլէր թուղ-
լու կէօլլէրտէ վէ տէնիգտէ պուլունանլարտան
ֆարգլը օլուրլար : հաթթա պագը նէվլէր
թաթըլ սուտան թուղլը սույա նագլ օլուն-
տուգլարընտա՝ պիր գաչ այ գարֆընտա չէքլ-
ճէ ֆարգլար կէօթէրմէյէ պաչլարլար :

3. Զիյա Վի Հեւարեթ. — Հայաթա մալիք
պուլունան մախլուգաթ իչիւն սու վէ հալա
նէ տէրէճէ էլզէմ իսէ , զիյա վէ հէրարէթ տէ
էօյլէ վէ տահա զիյատէ մուհիմ տիր : Պու
խուսուա փէք էսկի զէմանլարտա անլալըմը
օլուպ՝ գատիմ միլլէթլէրին նիչլէրի կիւնէլի
հէր խայր ու պէրէքէթին մէնպալը աստ էտէ-
րէք անա իպատէթ սունմուչլար : հէր իւզէ-
րինտէ իսէ աթէշ անա հէմփա թութուլարագ
աթէշկիւհար պինպ օլունմուչ : Պահրը Հագէզ
սահիլլէրինտէ Վիչէրոն չիպհի չէհրի իւզէրին-
տէ ֆարսիլէրին հալա պիր աթէշքիւհար մէվ-
ճուտ օլուպ , հէր սէնէ պինլէրճէ քիմսլէր
կէլիր , օրատա իպատէթ էտէրլէր : Ֆիլվագը
պու կիւն տիւնհատա կէօրէպիլտիլիմիզ հայաթ
վէ հարէքէթին ճիւմլէսի տէ անասը կիւնէլին
մարիֆէթիլէ տէյիլ մի տիր : Կիւնէլ օլմագսա
թէպէխիւր օլմագ , վէ սուլար տէնիգտէն
հիւքսէլիպ հալատա պուլունթլար թէշքիլ էտէ-
մէզ : Կիւնէլ օլմագսա՝ հալա տաիմ պիր միւ-
վագէնէսէ գալըր , վէ հէրտէն հէրէ հարէքէթ
էտէն ըիւզկիւհարլար էտէմէզ : Բիւզկիւհար օլմասա
պուլունթլար գարալարըն իւզէրինէ նագլ օլու-
նուպ՝ հաղմուր վէ գար թէվզի էտէմէզլէր :
Եաղմուր վէ գար օլմասա սու փունարլարը վէ
ըրմագլար գուրուրլար : Սու օլմասա՝ նէպաթաթ
հայվանաթ վէ ինտան հաչայամագ : Սու օլսա
պիլէ հարարէթ օլմասըլը թագտիրտէ թօփ-
րագտա քիմիւվի թէպէտաիւլաթ օլմագ վէ
նէպաթաթ զըտա ալամագ : Շէօյլէ քի ճիւմ-
լէրին էսասը կիւնէլ տիր տէյէպիլիլիզ :
Պէհար մէվսիմինտէ հէրին պէյազ կէօմլէյինի
սօյուպ , անր ալը , հէչիլի , սարը , մօր վէ
մալի , սիւսլիւ չիչէքլի զիյնթլէր վէ խօչ
րաիհալար իլէ սօնատան , հաղ մէվսիմինին
կէօնակէօն լէզիզ մէյվլէրինի էրիչտիրէն ,

կիւղիւն ամպարաւորը վէ քիւիլերի տիւրլիւ տիւրլիւ դանիմէթլէ տօլտուրան, հալաւա, հէրաէ վէ սուլարտա միլիօնլարճա միլիօն պէօ- ճէլլէրի, հաչէրաթը, գուչլարը վէ իրի հայ- վանլարը թէփրէնտիւրիպ՝ աչգ ու զայրէթլէ մէմու գըլան, վէ գուլաղլարըմըզը լաթիֆ թէրէնիւմլէր իլէ միւթէլէզղիզ էյլէյէն՝ կիւ- նէչին նուրու վէ հէրարէթի տէյիլ մի տիր, Գըչ կէլիւր, կիւնէչ նուր ճէմալընը պիզտէն պիր աղ սէթը էտէր, վէ իշթէ պիւրուտէթ վէ էօյլւմ հիւքիւմֆէրմա օլմայա պաչլար: Րէն- կէարէնկ էլպիսէլէր էսիլիմիչ, հարէքէթ տուր օլմուչ, մէսէրրէթ սէտալարը քէսիլմիչ, պի- հիսապ ուֆաճըզ օթլարըն վէ հայվանճըզլարըն լաչէլէրիսի պէյազ պիր քէֆին պիւրիւմիւչ, վէ չէտիս պօրեաղ՝ իւզէրինտէն մաթէմ պօ- րուլարը չալմագտա տըր: Գուլպ սէմթլէրինէ կիթ, վէ պու ֆիղանլարը սայքի պիւթիւն սէնէ իչիտիրսին: Մինթագա ի հարրէյէ կիթ, վէ իշթէ ալէմ ճէննէթէ թէհաւվիւլ էթմիչ, սոնսուզ պէհար վէ եաղ մէվսիմի տաիւմ կիւ- գիւնէ կիւլմէքտէ, լէղիւ մէյլլէր, ընէկհարէնկ չիչէքլէր վէ կէօնակէօն ըսիհալար սէնի միւ- ֆէրրա հըլմագտա ըգապէթ էտէրլէր, ալ- թոն վէ կիւմիւլ, էլմաս, հագուլթ վէ զի- միւրիւտ իլէ միւլէյիէն քէլէպէքլէր վէ պաչգա պէօճէքլէր, վէ թարիֆի նագապիլ կիւղէլ ընէկլէր իլէ միւլէպպէս գուչլար՝ հիւսնէրի վէ սէտալարը իլէ չաիրի վէ ընսամը աչգա կէթիլմէքտէ տիրէր: Իմտի նուր վէ հէրարէթ նէրէտէ իսէ, հարէքէթ վէ պէրէքէթ, հիւսն վէ հայաթ տաիւի օրատա տըր: Նէրէտէ նուր վէ հարարէթ հօզ իսէ՝ պիւրուտէթ, աթալէթ վէ էնճամ մէյթ օրատա հիւքիւմէթ սիւրէր: Լաքին հէրարէթին քէսրէթի սալթ էնվալն չօզլուզունա տէյիլ իլլա ճէսամէթինէ տաիւի պէօյիւք թէէսիր էտէր: Պիզիւմ սէմթլէրտէ օթ չէքլինտէ օլան էյրէլթի նէվլէրի նիւ Զէլանա տտաւընտա աղաճ պօյունտա օլուրլար: Պու- րանըն ուֆաճըզ պէօճէք, էօրիւմճէք, գըրզ աչագ, քէրթէնքէլէ վէ երլան նէվլէրինէ մու- գապիլ՝ Մինթագա ի հարրէտէ գըրլանդըճ պէօ- յիւքլիւլիւնտէ քէլէպէքլէր, ուֆաճըզ գուչ- լարը ալլայան էօրիւմճէքլէր վէ սապահ գահվալթըսը իչիւն պէօյիւք պիր քէչի կէյէ- պիլէն երլանլար վար տըր: Սըճագ սէմթլէր- տէ գուլպարա սօզրու կիտիլտիքճէ՝ հայաթի մաիլուզաթըն ընէկլէրի վէ ճէսամէթի տաիւի էքսիլիւր: Հէր հանկը սէնիզտէ տէրինէ

աչաղը էնտիքճէ նուր վէ հէրարէթ էքսի- լիւր, պիւնաէն ալէյի նէվլէր վէ ընէկլէր տաիւի էքսիլմէքտէ օլուր, վէ պուլունան հայվանլար պէարէնկ եա սիյահ տըրլար: Էնճամ 1000- 2000 մէթրօ տէրին կիրտապլարտա՝ սէրապէր- լէրինճէ ֆէնէր թաչրյան, եանի երլուզ պէօյ- ճէյի կիպի ըչգ վէրիպ՝ պիրպիլլէրինի եախօտ ալլարընը կէօրմէյէ մուգթէաիր օլան պալըզ նէվլէրինէ թէսաաիւֆ էտէրիզ:

Գըչ իչիւն թէտարիք կէօրմէք մէսէլէսի տաիւի իգլիմին նէթիճէսի տիր: Գլչըն գար հաղար սէմթլէրտէ իրի վէ էնլի հափրաղը աղաճլար՝ հափրաղլարըն գարտան էլվէլ տէօ- քէրլէր: հափրաղլարը պագի գալանլար իսէ ալէսսէվիյէ հափրաղլարը ամուտի տուրան նէվլէր տիր, հէմ էքսէրիյա հափրաղլարը սէրթ վէ ուֆագ, հախօտ չամ աղաճլանտա օլ- տուղու կիպի, իյնէ պիլիմինտէ օլուր, չէօյլէ քի իւզէրլէրինտէ չօզ գար օթուրաւալ: Նանէ վէ թարղուն կիպի սէպղէլէրին տալլարը գըչըն գուրուր վէ եալընըզ քէօքլէրի սալ գալըր: Սօղան նէվլինտէն օլան նէպաթաթ եաղմուր մէվսիլմինտէ հէչէրի վէ չիչէք աչար: գուրազ ալլարտա, վէ էքսէրիա գըչըն տաիւի հափ- րաղլարը գուրուրուլ օլուպ՝ հալընըլ սօղանը թօիրագ ալթընտա սիփէրտէ գալըր: Լաքին կէրէք աղաճլար վէ չալըլար, կէրէք սօղան եա գօճապաչ կիպի հէր ալթընտա հլիզ օլու- նան նէվլէր, եաղտան հաղըրըզ կէօրիւպ՝ էր- թէսի սէնէ աչաճաղլարը չիչէքլէր վէ հափրաղ- լար իչիւն սէրմայէ պիրիքաիրիլլէր: Հէր սէ- նէ պէհարըն թօխուումտան պիթէն վէ հաղըն գուրուլյան ճինսլէր թօխուումտան մատա պիր թէտարիք կէօրմէյէլէր: Գըչ օլմայան տիյար- լարտա պիթէն նէվլէր տաիւի գաիլիլէ երղմա- յա մէճպուր տէյիլ տիրլէր:

Հայվանաթըն էսնա նէվլէրինտէն չօզլարը գըչ կէլմէգտէն էօլիւրլէր: անճագ երլուրթա- լարը հախօտ գօզալարը, պաղը նէվլէրինտէ թրթուրլարը, հէրին վէ թաչլարըն ալթընտա, աղաճ գօվուզլարընտա վէ գապուլլարընտա մահֆուզ գալըրլար: Պաչգալար պիր պաչ սէնէ հաչար վէ հէր սէնէ գըչ իչիւն թէտարիք կէօ- րիւր: «Գարընճատան իպրէթ ալ, եաղտան գըչը գարչըլար» տէյիլ մէհուր տըր: Պաղը ֆարէ ճինսլէրի վէ թէյիլլէր տաիւի գըչ գա- խիրէսի երղարլար: Ախէրլէր գախիլլէյի եաղ հալընտա վիւճուտլարընտա երղըպ, էլլը պիր տէլիքտէ եա մաղարատա ուլուչուչ հալտէ

կէջերը վէ հայաթն տէվամը իշխն վիւ-
ճուտարընտաքի հաղը սարֆ էտէր վէ պէհար
կէլտիյնտէ փէք զէպուն պիր հալտէ արշարը
չըզարլար, անճագ հավանըն սըճագ օլտուղու
կիւնլէր պիրազ կիւնէլլէնիւրլէր. գուրպաղա,
կըլան, փօրսուզ վէ այը պու գապիլտէն տիր-
լէր: Սըճագ սէմթլէրտէ եազ մէվսիմիտէ
կէօլլէր գուրուտուգտա, տէրունլէրիտէ պու-
լունան հայվանաթն խայըսը չամուրուն իշխն-
տէ եուվալար եափըպ՝ հաղմուր մէվսիմիտէ
գասար օրատա ուլուր գալըրլար: Պիր չօզ
գուշ նէվլէրի, խուսուսա պէօճէք վէ հաշէրաթ
եէյէնլէր, մէսէլա լէյլէկ վէ գըրլանդըճ, գըշ
կէլմէզտէն սըճագ սէմթլէրէ հիճըէթ էտէրլէր.
օրալարըն տա հաղ գուրապըզը պաշայաճաղը
զէմանլար թէքրար էսքի վաթանլարընա տէ-
նէրլէր:

ՍԱԼԸ ԶԵՏԾՏ

Սալը անհիս կրքի գունար,
Էրկէյիլն ասա րիւնար.
Էյ կիւնսիւս գաշնա պիւնար,
Յիւտասա վար տանա նէնար:

Սալը անհիս կիւզիլ քուրաս,
Մուզայիս օլ հասասընա,
Պու ճեփասա տանա րուխար,
Տըզգար էյիէ հիտասընա:

Սալը անհիս ազիւն նիշնէր,
Պու նիշնէրի քագիր էր սէն,
Էօրնէզ նանսա վար չօզ զըյնէր,
Բեա՛ջֆի պու զըյնէրի պիւնէն:

Սալը անհիս պիր պէրէֆէր,
Կիւնսիւսնսն հեհսն վազ կէշ.
Իսրազ էյիէ, էյիլի հիլնէր,
Հազգ քարիզի կէշ պու կիւն սէշ:

Սալը անհիս, պիր միւսս'սէ,
Իւնսնընսա էյիէ սէպար,
Էք պու կիւնսէն խոխիւսէ,
Պէլֆի կէշի դափիլ մէնար:

Սալը անհիս միւս ի խուշիս,
Ձիյա վիւսին քարիզինէ.
Ինճիլ նուր սր տանա միւրշիս,
Եէրիշիւրիւր Խալիլինէ:

Սալը անհիս օրունա տաիս,
Պուշարն սէն, խիւզ, նէնար.
Վէ Խիւսաֆէար Իպն ի վանիս
Վիւսին տանա քան ը հայար:

Սալը անհիս միւսի ֆիքսալ,
Գա՛ջ Խափրազար սէն ճեփ հքսին,
Օրունա էր պիր պիր հիտաս
Նէ՞ գազանըպ նէ՛ դայալ էքսին:

Սալը անհիս ազիւն պալիշիշ,
Պի՛շ ճիշիւն, օլնո խէնիլ,
Ձամիլինի էյիէ թէվ'թիշ,
Կէօր ֆի նա՛ւըլ վիւրիւր սիւիլ:

Սալը անհիս շեփաքիփա,
Գալպ ի փաֆիէ տաա էքսին,
Խօշ նապիլիւր վիւրիւր ֆէզա,
Հազգ քարիզիէ ճեփալ էքսին:

Սալը անհիս ճեփա օրուն
Պիլիւն նիւր պիր ճեփիլիլի,
Տաա էր ֆի նուրպալիշ օրուն:
Պու սէնէ միլլէրիլիլիլի:
ԿԴԵՄԵՍ Մ. ՏԱՏԵՍԵ

ՏԻՆԻ

ՏԻՆԵ «ՄԱԳՈՒԼ ՎԷ ԹԱՊԻԻ»

Պու գըք մէվսիմիտէ Կէփի Գաւասաթի Ս.Ա.Է-
րիգան մէքէպիւնէ փէնցէնպի կիւնլէրի Բուհա-
նի գօճէրանլար վերմէնէ իզ: Պու գօ՛ճէրան-
լարսա միւզաֆէրէ էփիլէն մէքէլէր «Բալնիւմա»-
նրն գարիյունընա օա ճափէլի օլուր միւսիւզա-
սըլա, աճիւրէ մէվալը միւզափաւէ օլուն մա-
սէլէրին ինմուրըն էաքա պէ էաքա Մալնիւ-
մասա վերմէնէ իսթիլիզ: [Թ. Գ. Գ.]

Տինի միւզաքէրաթտա չու իքի թապիլլէր
Խանի «Թապիլի» վէ՛ «Մագուլ» փէք չօզ գու-
լանըլլըր: «Շու տին, չու թալիմ, չու ագալ-
մագուլ տըր եա տէյիլ տիր, պու թալիմ թա-
պիլ տիր եա տէյիլ տիր», տէրիզ: Իւտի մէզ-
քիւր թապիլլէրին մանասընը անլայալմ:

Պիր հալ՝ պիր վարըզա նազարէն չու իւշ
չարթլարա մուվաֆըզ օլուրսա օ հալ օ մէվ-
ճուտա թապիլի օլուր:

1. Օ մէվճուտըն Խանի ֆէրաին թէրքիպա-
թընա վէ գապիլիլիլլէրինէ մուվաֆըզ օլուր
իտէ: Մէսէլա եէմէք ասէմ իշխն թապիլի տիր
զիրա անըն աղըր, միւսէսի, պաղըրապլարը

վէ պիւթիւն ճէսէտինին թէրքիպաթը եէմէք ֆիլիլինէ մութապըդ տրր: Բէզալիք օյնամագ չօճուղա, երբիւմէք օյնապարա թապիի տիր: 2. Պիր հալ ֆէրաթին թէրքիպինէ միւթապըդ օլուղու կիպի էթրաֆընտա պուլունան մէվ- ճուտաթըն տա թէրքիպաթընա միւթապըդ օլուրսա թապիի օլուր: Պիր աղաճը գայալըդ վէ քիւրէճ թօղու թօփրաղը իլէ աօլու պիր եէրէ աիքէրսին, օնուն գապիլիլէթլէրի օ մու- հիթէ մուվաֆըդ կէլմէտիյի սէպէպտէն օրասը օ նէպաթ իլիւն թապիի օլմաղ: 3. Տիկէր պիր շէյ, ֆէրաթին օ հալ ու քէյֆիլիլէթ ալթընտա նէմա պուլմասը տըր: Էկէր օ հալ ու քէյֆիլիլէթ թաթընտա ֆէրա նէմա պուլմայօրսա, աէմէք քի օ թապիի աէյիլ աիր: Մէսէլա ույգու տա- աէմէ թապիի աիր, զիրա աաէմ միւնասալ պիր միգտարտա ույոլմագլա նէմա պուլուր, լաքին ափիլիլէն իլէրէք ույոլմագլապիի պիր շէյ աէյիլ աիր, զիրա օ ույոլու կիթաիքճէ աաէմին սինիլէրինի կէվէտիլ օնու զաիֆլէնաթիրի, հաթթա էօլլումինէ սէպէպ օլուր:

Մագոլ թապիլինաէն մագսէտ օ ահվաթն աղլըն գապաիաինէ մուվաֆըդ օլմասը տըր: Ատէմին աղլը պաղը գաիտէլէրէ կէօրէ իլէր: Խոտան հիսս էթմէսինաէ էօյրէնաթիլ շէյլէրի հըֆղ վէ խայալընտա եէնի մէնգարէլէր թէր- սիմ էթմէսինաէ, թէտգիլ, թէմիլ վէ թէ- ֆէքքիւր էթմէսինաէ պիր թագըմ գապաիտ ճարի տիր: Պու գապաիտէ թէվֆիլէն իլէր- սէք օ ֆիլ մագուլ օլուր, օ գապաիտ: Թէճա- վուլ էտէրսէք զայրի մագուլ իլէմիլ օլուրըդ: Մէսէլա, խէյալըմըգտա թէլլիլ օլունան թէ- սալվուրլար աղլի հաթըլաթ տըրլար: Էկէր աւլէրի խարթճէն մէվճուտ շէյլէր ապարտագ օ զայրի մագուլ օլուր: Խարթճէն մէվճուտ օլան շէյլէր տէ աղլի գապաիտէ թէվֆիլէն իլէրլէր, իմաի Էկէր պիլ խարթճի ալէմաէ 2 տէֆա 2յի 5 էթմէյէ չալըլըրտագ, թէֆէքքիւր գապաի- տինէ մուղայիր իլէրլիլ վէ պու ֆիլիլէրիմիլ զայրի մագուլ օլուր:

Իլթէ տին տաիլէսինաէ սաիսի միւղաքէ- րաթ վէ միւպահասաթ չօգ քէրրէ պու ճիհէթ- տէ ճէրէյան էտէր: Խոտաղըմըդ ագաիտ, վագ էթտիլիմիլ էսասլար, խըսմէթ էթալիլ- միլ տին թապիի մի տիր, մագուլ մը տըր, պունու թային էթմէյէ չալըլըրըդ: Վէ պունը թային էթմէք իլիւն մէքքիւր սիւալլարա ճէ- վապ վէրմէմիլ իճապ էտէր, շէյլէ քի, չու ինանտըղմըդ տին, չու սալիք օլուղուլմուղ

մէսէք, չու թագաիր էթտիլիմիլ ագաիտ պի- զիմ վէ էթրաֆըմըգտա պուլունան մէվճու- տաթըն թէրքիպաթընա մուվաֆըդ մը տրր: Պիզիմ վէ տիկէր աաէմլէրին նէմասընա էլ վէրիլլի մի տիր, Աղլի գապաիտէ, թէֆէք- քիւր գաիտէլէրինէ, մանթըգա վէ էֆքիարտա ճարի օլան գապաիտէ միւթապըդ մը տըր: Իլթէ պու սիւալլարա վէրիլէճէք ճէվապա կէօ- րէ տին աաէմէ հա թապիի տիր հա աէյիլ տիր, մագուլ տըր հա աէյիլ տիր:

Յ. Գ. Գ.

ՐՈՒՀԱՆԻ ՄԻԻԹԱԼԷԱԹ

Տահա Խօթիսի վար: — Իսփանիալըլար վագ- թըլա պիր սիքքէ քէսաիրիպ իւղէրինէ Հէր- քիւլէս ամուտլարընն հանի ծիպրալթար գա- յալարընն լէսմինի գօյարագ, ալթընա՝ «Նե փոռս ուրքս» հանի, «Տահա էօթէտէ պիր շէյ հօգ տըր» ճիւմլէսինի հաղմըլար իսի Զիրա օ զէմանլարտա Աթլանթիլ օգիանոսընն էօթէ- սինաէ պաչգա պիր աիլար հօգ տըր աէյու զանն էտէրլէր իսի: Լաքին սօնրա մէշուր Բօլօմագոս՝ Աթլանթիլգաէն էօթէտէ պէօյիլք Ամէրիգա գը- թասընը քէշֆ էտինճէ Իսփանիալըլար քէնաի սիքքէլէրինաէքի մէքքիւր իւլարէյի թաաիլէ մէճպուր օլարագ, անաէն «Հիլ պիր» քէլիմէսինի գալտորրպ, «տահա էօթէտէ» ճիւմլէսինի պրագ- տըլար: Պիլ ապիսի նիլէ տէֆտ քէնաի հայա- թըմըգտա մէյուսանէ՝ «Նե փոռս ուրքս» հանի տահա էօթէտէ պիր շէյ հօգ տըր աէյու հաղա- րըդ: Պիր քիմսէ սըհհէթլինի զայ էտէր, իթիպար հա նամուսընը զայիլ էտէր, պիրինի քէտէր վէ ֆէլաքէթլէր իսթիլա էտէր, էն սէվիլիլա սոսթլարը էօլլուր, էն սատըդ մուհիպպլէրի քէնաինէ խիյանէթ էտէրլէր, էն մուղատտէս ալաղալար պօչա չըգարլար, վէլհասըլ պիր հա պաչգա հօլ իլէ աաէմ քէնաի հայաթընն Հէր- քիւլէս ամուտլարընն եթթիլիլ վէ օրայա «Նե փոռս ուրքս» հաղմագա մէճպուր օլուր: Լա- քին պիրատէ՛ր, մէյուս վէ մէֆթուր օլմա: Եսանըլըլօրսըն «տահա էօթէտէ» վար, տահա վաաի էօմր, տահա եիւքսէք էսաուար, տահա զիլատէ իլահի պէրէքէթլէր վար տըր: Ալլահ վար, էպէտի հայաթ վար: Տահա էօթէտի վար տըր:

Տխարութիւն իւր ամառը. — Ազ մարտի-
ւա կէշինմէյէ ըստի օլմագ, զէվզ ու սէ-
ֆատան զիյատէ հիւսն ու լէթաֆէթէ, մո-
տատան զիյատէ հիւսնի թապիւթա թա-
լիպ օլմագ, տիկէրլէրին հիւսնէթ ու ըրա-
յէթինաէն զիյատէ իզզէթ ի նէֆսէ, սէրվէթ
ու սամանտան զիյատէ հազիգի զէնկիւլիյէ ըս-
տի օլմագ, էյի թամիգ էթմէք, սիւքիւլա
միւթալէա էթմէք, լաթիֆանէ գոնուչմագ,
ճիւտէն մուսմէլէ էթմէք, երլաղլարըն վէ
գուչարըն սէտաւըն, միւրչիւլէրին վէ հիւ-
քիւմանըն քէլամլարըն սամիմի պիր գալպէ
տինլէմէք, հէր շէյէ ֆէրիհ գալպէ թէհամիւլ-
էթմէք, հէր իշի շէհանէ իճրա էթմէք, ֆուր-
սաթլարա պէքլէմէք, ապա թէլաչէ թաճիլ
էթմէմէք, վէլնասըլ առի հայաթտա ըռնանի
հայաթըն թապիի պիր սուրէթտէ նէմասընա
միւսաատէ էթմէք, — իշթէ պու օլաճագ տըր
պէնիմ տիւթուր իւլ ամալըմ.

ՈՒՆԻՆԵՄ ՆԵՆՐԻ ՁԵՆԻՆԻ

Ամերիկայա կիսէն գաթոյիֆիւր. — Իթալիա-
տան Ամէրիկայա հիճրէթ էսէն Իթալիալըլար,
պու Նէնի տիյարա եթիւտիքտէն սոնրա Գա-
թոյիք քիլիսէմիսէ օլան ալագա վէ միւսանի-
պէթլէրին ունութմագ թէհիլքէսիստէ պու-
լունույօրլար: Քիլիսէյէ կիթմէք, սրասարագտա
հազըր պուլունմագ կիպի քիլիսէ վազիֆէլէրինի
իֆա էթմէքտէ ինմալ պուլունույօրլար: Տօգու-
ղընճը Պիոս փաիա հազրէթլէրի պունու կէօրիւպ
անըն իշիւն պիր չարէ տիւլիւնմիւլ տիր, շէօյլէքի
վաթիգանտա խուսուսի պիր հէյէթ թէշիլ
էյլէյիպ, անըն ըրյասէթինէ Միլանտան օլան պիր
րահիպ գոյմուշ տըր: Պու հէյէթին Նաիօի,
Փալէրմօ վէ Ճէնօվատա առէմլէրի պուլու-
նաճագ, վէ պու առէմլէր օրալարտան Ամէրի-
գայա հիճրէթ էսէնճէք օլան Իթալիալըլարա,
պուլունուրղլարը շէհրլէրտէ հանիլը քիլիսէլէրէ
կիտէճէքլէրինի թարիֆ վէ թապիյէ էտէճէք-
լէր տիր: Քիւնճի հէր պիր քիլիսէ քէնտի ա-
գալարընդ պէօյլէ թագիպ էտէրէք, անլէրի
լաղըմ կէլէն էօյիւտ վէ նամիհաթլար իլէ ու-
յանիւր սաղլասալար:

ԷՅՊԵՏՏԷ ԹԵՊԵՐԻ Ի ՊԵՇԱՐԷԹ ԻՇԻ

Պեթիւֆ Ինճիլի ֆիլիսապարա Խորնէֆ, վի ֆիւ-
յիւֆ ֆիլիսապարա քեշիլիգաթ օլմագ իզրէ աքիսիֆի
րաիօրա քազիսիլ էյլէրիլ. —

Էյպէզ թէպլիր ի պէշարէթ շիրքէթինին
պիր սէնէլիք ըստի:

Շիրքէթ ի մէղքիւրէ 1911 Սեպտ. 27 Ձո-
րեքլարթի կիւնիւ, Պատ. Մնուք էֆ. Հատիւ-
եանըն ըրյասէթի թահթընտա 15 ազա իլէ պէտ
էյլէյիպ շիմտի գարը վէշէքէք 25 ազաը վար
տըր: Շիրքէթին մագսէտի տախիլտէ վէ խարիճ-
տէ Ալլահըն մէլէքիւթինի թէպլիր էյլէմէք տիր:
Շիրքէթին ազալարը հէր հաֆթա Ձորեքլարթի
կիւնիւ ազալար թէճէմմիւ էտիպ, թէպլիր ի
պէշարէթի թէշիլիգ էյլէմէք իւզրէ պիր իպա-
տէթ խըտմէթի իճրա էթտիքտէն սոնրա օլ
հաֆթա պէշարէթ իշիւն լաղըմ օլան թէրթիպ-
լէրի եափարլար, վէ անտէն հէր պիր ազանըն
վատ էթտիլի հաֆթալըգ իսնէ թահսիլ էտիլիւ:
Շիրքէթին ազալարը պու պիր սէնէ գարֆըն-
տա խարիճտէ 17 ֆարգլը մահալլէրի 48 տէ-
ֆա զիյարէթ էյլէմիշ տիր:

Էթրաֆ քէօյ վէ գասապալարը զիյարէթ
էյլէմէք իւզրէ պիր միւպէշիլ իսթիխտամ
էթմիլիլ: Միւսաիլէյի Յակոբ էֆ. ԳարաՊեա-
րասեան օլուպ, 1912 Սեպտ. տէ իշէ պաչա-
մըշ տըր: պու պիր գաչ այ գարֆընտա Մու-
սա տաղը քէօյլէրինի վէ Պէյլան վէ Ֆարթըս-
լըլը զիյարէթ էթմիշ օլուպ, շիմտի Պաղչէտէ
պուլունմագտա տըր: Պաղչէտէ զիյատէ ինթի-
յաճ հիսս էտիլիպ, մէղքիւր ճէմիլէթին թալէ-
պի իւզրէրինէ պիր միւտտէթ տահա պէշարէթ
իշինտէ պուլունաճագ տըր:

Շիրքէթին պու պիր սէնէ գարֆընտա վա-
րիտաթը 1594 զըշ. օլուպ, պու մէպալղըն
1010 զըուշու ազալարտան վէ 584 զըուշու
խարիճտէն օլմուշ տըր: Կէշէն սէնէ ազալար-
տան սէնէվի իրատ 780 զըշ. իքէն, պու սէ-
նէքի վատլարը 1352 զըշ. օլուտ: Ազալարտան
խարիճտէն տախի չօգ հէտիլէլէր գապուլ էյ-
լէմէքտէյիլ:

Շիրքէթին ազալարը պու պիր սէնէ գար-
ֆընտա 55 տէֆա խուսուսի իճթիմալար ագտ
էյլէյիպ Ալլահըն մէլէքիւթիւնիւ գուլվէթ
պուլմասը վէ ազալարըն գուլվէթլէ իշիւն
տուալար արդ օլունմուշ տըր: Պու միւ-
նասիպէթլէ հէմշիրէ քիլիսալարընդըն նա-
գարը տիպաթընը շու պիր գաչ նօգթալարա
տալէթ էթմէք իսթէրիլ:

1. Հէր պիւր ինճիլի քիլիսա պէշարէթի թէպչիր էթմէք իչիւն մէսուլ տըր . պէշարէթի թէպչիր էթմէյէն քիլիսա տալէթինէ սատըզ տէյիլ տիր :
2. Պէօյիւք ինճիլի քիլիսալար , հէր հալտէ պիւր միւպէշչիր իսթիլտամընը տիւչիւնմէլի տիրլէր :
3. Քիւչիւք քիլիսալար պու մէսուլիյէթտէն գուրթուլամաղլար , քիլիսամըզըն թէճրիպէսի իլէ անլէրի թէշվիգ էթմէք իսթէրիզ : Իման էտինիզ , իման էտէնէ հէր չէյ միւմքին տիր :
4. Թէպչիր ի պէշարէթ քիլիսանըն պագասը իչիւն եէկէանէ շարթ տըր , պէշարէթ քիլիսանըն հայաթ , գուվլէթ վէ մէսէրրէթ մէնպաը տըր : Իմտի կիտինիզ , ճիւմլէ միլլէթլէրի շակիրտ էտինիզ , վէ անլէրի Փէտէր վէ Իպն վէ Րուհ իւլ Գուտսըն իսմինէ վաֆթիզ էտինիզ , վէ իլթէ տիւնեանըն նիհայէթինէ տէյին պէն հէր վագըթ սիզին իլէ պէրապէր իմ , ամին :

Պէշարէթ չիրքէթի թարաֆընտան
Քեսրիպ

Էյպէզ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

ՄԻԻԹԷՆԷՎՎԻ

ՍԱՐԱ ՇԷՄՇԻՐԷՆԻՆ ԹԷՃՐԻՊԷՍԻ

Ամէրիգանըն Քէնթըքի էյալէթինտէ , ուֆագ պիր գասապատա , թէյզէ Աննա 75 հալլանտա օլտուզու հալտէ գուլիպէսինին գափու սընտա օթուրմուլ տիքիլ տիքիյօրտըր : Եանընա օթուրտում , վէ քէնտի իլէ պիրազ գօնուշտուգտան սօնրա , մէրգումէ՝ «Սարա հէմչիւրէնին թէճրիպէսինի սանա նագլ էտէյիմ մի» տէյէրէք կէօյլիւլի կէօզիւնտէն գալտըրտը վէ չու հիքեայէյի պանա սէօյլէտի :

Գըրգ սէնէ էվլէլ պիզիմ քիլիսէնին քիրէմիտլէրի պօզուլմուլ իտի : Էրքէքլէր փարա թօփլայըպ անը թամիր էթտիլէր : Պիզ գարըլարըն տա օլ վագթ պիր չիրքէթիմիզ վար իտի քի միսիօնէրլիք իշի իչիւն 12 տալէր ճէմ էթմիլ իտիք : Պագըլար՝ պու փարա իլէ քիլիսէյէ պիր քիլիմ ալմաղը թէքլիֆ էթտիլէր : Պիր խայլը միւպահէսէ օլտուգտան սօնրա Սարա հէմչիւրէ այաղա գալգըպ , էյէր պու քիլիմի ալմամըզ սէպէպինտէն փուլփէրէսթլէրտէն պագըլարը Քիթապը Մուգատտէսի իշիթմէզլէր իտէ , Պատուելիմիզին սէօզիւնէ կէօրէ եինէ խէլաս օլապիլիլլէր : Էյէր իշիտիլլէր տէ թէվպէ էթմէլլէր իտէ մութլագա մանքիւմ

օլուրլար իմիլ : Իմտի մատէմ քի մութլագա թէվպէ էտէճէքլէրինի պիլմէյօրըզ , անլէրի պու թէշիլքէյէ տիւչար էյլէմէյէլիմ տէյու , կէլին քիլիմի ալալըմ , տէտի : Սարա թէյզէ զայէթ սէրպէսթ սէօյլէյէն պիր գարը իտի : Էնճամ քիլիմի ալմաղա գարար վէրտիյիմիզտէ խազնէտարըմըզ Միսիա էլիզապէթ այաղա գալգըպ՝ «Զահմէթ չէքմէյին , փարա եօգ : Տօլապա գօյմուլ իտիմ զայիպ օլմուլ . նէ գէման փարամ օլուր իտէ սիզէ վէրիլիմ , տէյիպ , կիթտի : Պիր գալ տագիպէ լալ օլուպ պիր պիրիմիզին հիւզինէ պագտըգ : Էնճամ Սարա հէմչիւրէ «Պունու էրքէքլէրէ սէօյլէմէյէլիմ , տիլլէրի ուզուն օլմասըն» տէյիւ պիզէ թէնպիլ էտիպ վէ այրըլըպ կիթտիք : Միսիա էլիզապէթ պիր այ էվաէն չըգմատըր : Էնճամ սէնէ պալը հաֆթասը կէճէ տուա մէճլիսինէ կէլտիյինտէ օ՝ թանըլմազ հալէ կէլիլիլ իտի : Տուա վէ իլահիտէն սօնրա վաիզ հէր քէս շախտի թէճրիպէսինի սէօյլէսին տէյու թէքլիֆ էթտի : Հէման Մատթէոս պիրատէր 20 սէնէլիք տէթի իւզրէ այաղա գալգըպ թէճրիպէլէրինի սէօյլէտիքտէն սօնրա , միսիա էլիզապէթ այաղա գալգըպ մինպէրին էօնիւնէ կէլտի վէ չու վէճիլէ քէլամա պալատըր : «Վիճտանրմտա պիր աղըրըզ վար քի , իգրար էթմէլի իմ : Օլ չիրքէթիմիզին 15 տալէրինի ալան պէն իտիմ : Մագսէտիմ էօտիւնճ կիպի ալըպ եինէ եէրինէ գօյմազ իտի , լաքին հափամատըմ : Օ կիւնիւ էվլէլքի զէվճիմտէն օլան գըզըմ Մէյրիտէն պիր մէքթուպ ալտըմ էօլմէք իւզրէ իմիլ , ընճա էտիյօր իտի քի կիտիպ քէնտինի պիր տէֆա կէօրէյիմ . զէվճիմ ճէյըզպտան փարա իսթէտիմ , վէրմէտի : Տիւլ իւզէրինէ կէլիպ տուա էթտիմ քի Րապպ պանա պիր եօլ կէօթթէրալն : Էնճամ տօլապը ալըպ պագտըմ քի պու փարա տուրույօր : Պունու տուա մա ճէվապ տէյու զանն էտիպ փարայը ալտըմ վէ գըզըմա կիթտիմ : Հէփինիլ տէ էվատ սահիպի սինիլ , տայանամատըմ : Օ կիւնտէն պէրու վալիտէմտէն գալմա պիր չիֆթ շալտան վար , օնու սաթմաղա չալըլտըմ , օլմատը . պու կիւն սաթապիլտիմ : Իշթէ 15 տալէր : Լաքին Ալլահ պիլիլ քի , պիր այտան պէրու նէ՝ վիճտան ազապը չէքտիմ : 20 սէնէտէն պէրու պու քիլիսէնին ազասը իմ : Պիլիլիմ , չիմտի պէնի քիլիսէտէն քէսէճէքսինիզ : Քէսինիզ . . . նէ՝ չարէ . օլտու :

Զավալը գարը , փարա էլինտէ մինպէրին

էօնինտէ դիթրէյէրէ, ատուրույօր իտի: Սա-
ղաւազ Մր: Սիւլատ իտէ գաշարրնր երգըպ անըն
եիւզիւնէ պազըյօր իտի: Բեա՛շքի շօլ գարըյը
դուրթարաւորը կիպի Յիսուս կէլիպ շու զա-
վալըյը տախի գուրթարսա իտի տէյու տիւ-
շիւնտիւմ: Պիր գաշ պողիպէ սիւքիւթտէն սօն-
րա Սարա հէմշիրէ այաղա գալգըպ մինպէրին
էօնինտէ կիտիպ Միսիս էլիզապէթին եա-
շրնտա տուրտու: Օ անտէ գալպիմէ տօղտու
քի, Յիսուսա հաճէթ գալմասը: Մէրգումէ
սէօզիւնիւ էսիրկէմէզ սէրպէթ պիր գարը իտի,
վէ շու հօլտա քէլամա պաշլատը: «Էյէր պու
փարա սէպէպինտէն պուրատա քիլիսէտէն
քէսիւէճէք պիրի վար իտէ, օ սա Միսիս է-
լիզապէթ տէյիլ զէվճի ճէյըպ տըր: Էօլմէք
իւզրէ օլան գրգընըն հոնընա կիթմէք իսթէ-
յէն պիր վալիտէյէ փարա վերմէյէն պիր զէվճ
Բրիստիյան քիլիսէտինտէ գալմաղա լայըզ օլ-
մայան պիր կիւնաշքիար տըր: Էվէնտիյի
զէման 800 տալէթ փարա կէթիրիշ օլան պիր
գարը նա՛սըլ օլուր մա քէնտինին օլան պիր
չէյի իսթէմէք իւզրէ տիգ լւգէրինէ կէտիր,
եինէ տէ ալամաղ: (Ճէյգըպա տէճնէրէք)
Սէօյէ՛, էֆէնտի, օ փարայը նէ՛ հօտիտըն:
10 տէօնիւմ էէր ալտըն, պիր տէ ախօր հափ-
տըրտըն: Նէ՛ կիւզէլ քիլիսէ ազասը, պիր տէ
քիլիսէ մէճիսի ազասը...» Բի՛մ պիրի տա-
հա նէլէր սօէյլէյէճէք իտի, օ արա, իսթի-
յար տարիաւազ Սիւլատ պիրատէր այաղա գալ-
գըպ գօլլարընը հօգարը աշաղք սալլայա-
րապ: «Պիրատէրէր, պու տէհէթլի պիր
վազըա տըր: Պիր գարը բուհանի թէճրիպէ-
սինի սէօյլէյէճէք իտէ սէօյլէսին: Եաքին պու-
րատա պիր մէճիլիս ազասընը ֆաշլ էտէճէք
իտէ, պէն Բապպըն քիլիսէտի իչիւն գօրգար
վէ տիթրէր իմ, հէմ Պօղոս Առաքեալ տէ՛մէյօր
մը քի, գարըլար քիլիսէտէ սիւքիւթ էթսին-
լէր» տէտի:

Սարա հէմշիրէ պուռու իչիտիր իշթմէզ,
պուրնուռու գօրլուճա պիր չէքիպ տարիաւա-
զըն գարչըսնա տիքիլտի վէ չէօյլէ ճէվապ
վէրտի: «Պօղոս առաքեալսան գօրլուճ հօգ:
Չօղտան էօլմէլ կիթմիշ վէ տարիաւազ Սիւլատը
տա քէնտինէ վէքիլ թային էթսիյինտէն խա-
պէրիմ հօգ տըր: Էյէր տէյէճէքլէրիմ Պօղոս Ա-
ռաքեալըն խօշընա կէլմէզ իտէ Էֆսուստա՛ մը
Գօրընթօստ՛ մը, նէրտէ իտէ մէղարբնտան
գալգըպ կէլտին, քէնտի սէօյլէսին: Պէնիմ
պու քիլիսէտին էրքէլէրինէ Բապպ թարա-

ֆընտան սէօյլէյէճէք իշամլարըմ վար, քիմ-
սէյի թանըմամ՝ սէօյլէյէճէյիմ: Սանա կէլին-
տիքտէ Սիւլատ պիրատէր, պիր կիւն սիգէ
կէլիպ գարընըն էօլմէք իւզրէ օլան հալինի
ուռութմասըմ վէ հէր տէֆա պուրատա, ու-
զուռ մագա՛յը տուալարընը իչիթսիւքէ տիւ-
շիւնիւր իտիմ քի, գարըսընըն պիր Ֆիսթան-
տան մատա լիպասը օլմայան պիր տաէմին
տուալարը նէ՛ գատար հօգարը սէմայա
տօղրու չըգա պիրի: Պանա սօրարսան, Է-
թուրաուզուռ գանէփատան հօգարը չըգաղ:
Պէչարէ զէվճէն, կիւճ պէլա պիր ինէք սահիպի
օլտու վէ սիւտիւնիւ սաթարապ պիր Ֆիսթան
փարասը ճէմ էթտի, օնու տա էլինտէն ալ-
տըն: Պէն շախի թէճրիպէմի սէօյլէյէ պիլի-
րիմ, տէյի՛լ մի: Պէնիմ թէճրիպէմ վէ էլի-
զապէթին, Մարիամըն վէ հէփ պու գատըն-
լարըն թէճրիպէսի շու տըր քի, տնէր Պօղոս Ա-
ռաքեալըն վէ գօճալարընըն էլինտէն՝ Բապպըն
քէնտիլէրէ վէրտիյի սօն փուլա վարանա տէք,
զալիպ էթմիշ տիրէր: Էյէր Պօղոս Առաքեալ
տէյօր իտէ քի, գարըլար 25-30 սէնէ չալըպ
չապալաւընլար, վէ Շարաթ կէճէսի ֆիսթան-
լարընը երգալըպ աթէշտէ գուրթուռըլար
քի կիրալի կիւնիւ կիյէ պիլմիլէր, պու-
յուրտուն սէօյլէսին, տինլէյէյիմ: Հէլէ շու
«քիլիսէտէ սիւքիւթ էթմէք» սէօզիւնիւ ազ-
ղընա ալմա, Պօղոս քէնտիսի սէօյլէ՛մէտի մի
քի, պազը չէյէրի սէօյլէր իքէն Բապպըն
Բուհուռա մալիք օլուպ Էլմատըղընը պիլմէզ
իտի:

Ճօպ Թէյլըր սըրա քէնտինէ կէլտիյինի ան-
լայըպ մէնտիլի եիւզիւնէ թութարապ ուռու-
ճա սափուչիտաղտա իքէն, Սարա էլինի ուղա-
տըպ, «Նէ՛րէյէ կիտիլարըն ճօպ պիրատէր, պէն
պուրատա չօգ Էթուրաուճ, սէնին ուզուն ու-
զուն սաչաւ սէօզլէրինի տինլէտիմ, պու
կիւն տէ պէն սէօյլէյէճէյիմ, օլտուզուն հէր-
տէ օթուր, պէնի տինլէն», տէտի:

«Չալալը՛, պօյնուռու պիւքիւպ Էթուր-
տու վէ Սարա հէմշիրէ անա գարըն չէօյլէ սթէշ
տէտը: «Մութլագա սէնին տէ պազը տէնա-
էթլէրինի սէօյլէյէճէյիմի անլատըն, տէյի՛լ մի:
Պուրատա պիլմէյէն պիր գարը հօգ տըր քի
զէվճէն Մարթա կիճէ կիւնտին չալըպ փարա
արթըրտը քի, օտաւընա մէֆուռէթ ալտըն,
սէն տէյի՛լ մի իտին քի, Սիւնաթիլյէ կիտէր
իքէն պէն կէթիրիլիմ տէյու գանտըրըպ փա-
րայը էլինտէն ալտըն վէ պօշ կէլտին: Իշթէ

գարընըն վեֆաթընըն սէպէպի պու իտի : Գարըլար Զեր կիւն վեֆաթ էտիյորլար վե տօգթօրլար անլէրին խաթալըղընա չէչիա չէչիա իտմէր թաղըյորլար , սէպէպի իսէ սէնին կիպի զէվճլէր տիր : »

Ճօպ եւերինսէ օթուրա գալտը վե Սարա սէվամ էթտի :

« Պիլիւր իմ , պու էյալէթտէ պիր գանուն վար քի , սիզի գարըլարընըղըն հէփ օլանընա հաթթա կէօմլէքլէրինէ պիլէ սահիւլ էտիյոր : Պու գանուն պաղը էրքէքլէրին տէնայէթինի թէչվիդ իչիւն գօնուլմուչ քի , զաթէն թէչվիդէ հաճէթ եօգ իտի : Պաղըլարընըղ պու գանունու , պաղըլարընըղ տա Պօղոս Առաքեալը սիփէր ալըրսընըղ : Լաքին խաթըրընըղտա թուլթունուղ քի , գարըլարընըն հէփ օլանընը գասպ էտէն էրքէքլէր պիր կիւն պիր Հաքիմ հուզուրունաա տուրաճաղլար քի , նէ գանունու նէ Պօղոսը տիւնէր վե հէփ այթթլէր սիզի չօլ զէնլիլինի կիթտիյի եերտէն գուրթարամայաճաղ տիր : »

Սարանըն հէյէթի հալա գարչըմտա աղը . պաչընտա սիյահ պիր գալփաղ , իւզէրինսէ սիյահ պիր ֆիսթան օլարաղ ամուտ կիպի տուրմուչ էլլէրիյէ վէրիպ վէրիչտիրմէքտէ իտի : Օլ էանատէ Գրօֆօրա թէչլաչընտան խաթիֆճէ էօքսիւրմէյէ պաչաաղ : Սարա տէրհալ տէօնիւպ « Զանն էթմէ քի էօյլէ մըրըլթըլար կլէ պէնի տուրաաւարաճաղու : սէնի կէօրաիւքճէ տիւչիւնիւր իմ քի Բէնթըքիտէ պիր պարկիր օլմաղ գարը օլմաղտան էյի տիր : Գարըն ծիւլիա խաթթա խաթթա 15-20 ամէլէյէ հէմէք փիչիրիպ հէթիչալիրի սէն իսէ ախօրտա եա պիր գըսարաղա մուգապէտ օլուր եա պիր թայ գըրգար իտին : Անլալաճաղ իտիմ քի պիր ինսան նիչիւն պիր պարկիրէ աճըտըղը գատար գարըսընա աճըմաղ : Էնճամ ծիւլիկա էօլտիւ , էյինտէն գուրթուլտու . սէնտէ հէմէք փիչիրթտիրմէք իչիւն փարա սարֆ էտիյորսըն չիւնքի Ալլահա չիւքը օլտուն պիլիմ քէօյտէ Ճուլիանըն եերինէ կէչէճէք գատար ահմաղ պիր գարը պուլունմաաղ » տէտի :

Ուզաթմալալըմ , Սարա հէմչիրէ օրատա տուրուպ հէր էրքէք իչիւն պիր շէյ սէօյլէտի . Մէյրի էպրէյին կէլինլիք ֆիսթանընը քէմլպ պէպէյինէ հափաղընը , Մարթինին գարըսը վալիտէսինէ պիր փարչա հաղ կէօթիւրիւր իքէն էլինտէն ալըպ քիւփէ աթտըղընը , պիր աիւերինին գարըսընտան թաժուղ հէմի իչիւն փարա ալաղընը վե եուլմուրթալարա օրթաղ

օլտուղունու , օ պիրինին գարըսընա 25 սէնթ խարճըղ վէրտիլինի հէփ հիքիայէ էյլէտի : Սրա Զօպանա կէլտի , աճէպա օնու սրա տան ունուտաճաճ մը տէյու տիւչիւնիւյօր իտիմ Պիր տէ մինպէրէ սէօնիւտ օնա տա չու սուրէթլէ սէօյլէմէյէ պաչաաղ :

« Պատուելի , սէն էյի աաէմ սին , ֆագաթ տահա էյիտի պուլունմաղ տէրէճէտէ տէյիլտին : կէչէն կիւն կէլմիչլէր Պատուելիյէ եէնի էլպիսէ ալաճաղըղ տէյու փարա իսթէտիլէր , վէրմէտի : « Փամիլհաաընա իսէ վէրիլիմ » տէտիմ : Պիլիմ Պատուելիլէրիմիղ աղրր գուճալար կիլինիպ սիւալէնիպ մինպէրէ չըգարլար , գարըլարը իսէ պիր ֆիսթան կիլէրլէր քի , իչի աղըչնա , տէօնմիւչ , եօգարրսը աչաղը կէթիլիլմիչ , արգասը էօնէ չէվրիւմիչ , 100 տէֆա սիլինմիչ երգանմըչ , սիւնկէրլէնմիչ նէ իտիլի պէլլիսիղ օլմուչ : »

Ճիւմլէմիղ գանն էյլէտիք քի , թալան իւզէրիմիղէ տիւչէճէք , լաքին տիւլմէտի : Սարա նուլթունա սէվամ էթտի վե չօպանա խիթապէն , « Պաղը չօգ կիւզէլ վաղլար վէրիւսին , լաքին պաղը վաղլարըն տա պիր թուլթուրուգ հափմալը տէյմէք Հէլէ չու եփես . Ծիւնի պաղ 24 իւնճիւ այէթ իւզէրինէ 150 վաղ տինլէտիմ , վե պու վաղ իչի էրքէքլէրտէ գալարգճա տահա պին տանէ իչիտէճէյիմ . Զանն էտէրսին քի սիղ վաիլլէր 24 իւնճի այէթէ կէլիպ , զէվճլէրին քէնտի զէվճլէրինէ միւլթիւ օլմաաընա սալիր սէօյլէնիլէնի օգուտուղտան սօնրա կէօղիւնիւզ քէօր օլուր , արթըգ օգուլամաղ օլուրսընը , վե ճէմաաթ տա գանն էտէրլէր քի , եփես . Ծիւնի պաղ անճաղ 24 այէթտէն իպարէթ տիր : Ծիւնի պաղիտինի տէ պէն օգուլաճաճըմ » տէտի : Պէօյլէ սէօյլէյիպ տօստօղրու մինպէրէ չըգաղ : Բիթապը աչըպ էրֆիլէր գարրաւընը Բրիստալըն իլիսիսէյի սէվիլիյի կիպի սէվիլիյի , այէթինի օգուտու . վե իլաժէթէն Պօղոս առաքեալ այէթի սէօյլէր իքէն միւլիւնմ տէյիլ իտի , ամմա պու այէթի սէօյլէր իքէն միւլիւնմ իտի : Ծիւնի պուլուրուն պաղալըմ պու գարրը քիմ քիլիսէտէն քէսէճէք իսէ օրթալա չըգաղըն : Պունու հափաճաղ էրքէք պու քիլիսէ տէֆթէրինտէ մուգապէտ տէյիլ տիր : Բրիստալըն կէթիւրտիւքլէրի գարըյա թաչ աթաճաղ պիր թանէ պուլունմաաղը կիպի օլուրտա տա պուլունմաղ » տէտի :

Պատուելի պաղաղ քի , պիր եւլ իլէ պուլուն էօնիւնիւ ալմաղ իսէ Սարա հէմչիրէ իլէլ

էպէտ տէվամ էտէճէք. հէման աչաղազաղղալ նե միւսարեք տիւր օ պիւնսյեր, իւրհիսինի սէօյ-լէյէլիմ տէյիպ իւրհիյի թէրէնիւմէ պաշտար վէ պէրէքէթ առաւարնը օգուչուպ պիթիրտի:

Սարա հէմէրէնին պու նութգու չօգ վաղ-լարտան զիյատէ թէէսիր էթտի, պէլքի տէ Բապպ թարաֆընտան իտի: Էրթէսի Կիրալի հէփ գարրլար թաղէ էլպիսէլէր կիլնիւիչ, չիէք կիպի սօնանիւլ օլարազ քիլիսէյէ կէլտիլէր:

Ս. Ս. ՆԱԿԳԱՇԵԱՆ

Լէյսիգ Հօւ ժուրնալտան

միւգթէպէս

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐԶԱԼԱՐԸ

— Ինկիլթէրրատա սէրսէրիլէրէ թաշ գըր-տըրմազ ճէգասը պաշլայալը Ուաթֆօրթտա սէնէտէ 3,000 մահպուա էքսիւմիչ:

— Ալմանհատա պիր մաշինա իճատ օլուն-մուշ քի չըպուղը իչէրի սիւրտիւյիւնտէ գուվ-վէթլի հալա ազընթըսը վէրիպ անը թէմիւլ-լէյօր վէ էյիճէ սիւլյօր իմիչ:

— Ալապամալը Ուիլհէմ իսմինտէ պիրի փէտէրինին գաթիլինին 40 սէնէ թագիպ էսիպ էնճաֆ պուլմուշ, փէտէրի գաթլ օլունտու-ղունտա քէնտի 9 հաշընտա իմիչ:

— Հալա Ֆրանսատա 9 քէօյ վար իմիչ քի 1870 թաշինաթ ը հարպիյէսինտէն հիտէլէրինէ տիւլէն զըսմը թէէտիյէ էթմէքտէ տիրլէր:

— Պէլճիգա գրալիչասը՝ էլպիսէսի իչիւն սէնէվի 4000 Ինկ. լիրասը սարֆ էտէր իմիչ, Ալման իմփէրաթօրիչասը 2500 լիրա վէ իթա-լիա վէ Բուսիա գրալիչալարը սախի 2000 էր լիրա սարֆ էտէրլէր իմիչ:

— Ինտիմանտա պիր քէօյլիւ գըզ 6 սէնէ էվվէլ պիր հօլճույա թաամ հէսիրմիչ իմիչ, պու քիմսէ վէֆաթ էտէր իքէն պու գըզա 8000 լիրալըգ պիր չիֆթլիք վասիյէթ էթմիչ:

— Մաճարիսթանտա Տէպրէքչին գառապա-սընտա մէգարիսթանտա 4 մէգար իւզէրինտէ շու հազըլար հազըլը իմիչ: 1. Ժօզէֆ Մօրից 62 հաշընտա օղու թարաֆընտան գաթլ էսիւ-տի: 2. Ձէվճէսի իզապէլլա 47 հաշընտա գըզը թարաֆընտան զէհիրլէնտի: 3. Գըզը էլիզա վալիսէսինի զէհիրլէյիպ ինթիհար էթտի: 4. Օղու Մօրից 27 հաշընտա մահպէտտէ էօլտիւ:

— Ամէրիգատա քէօմիւր սօլտուրմազ ի-չիւն պիր տէմիր քիւրէք հափըլմիչ տիր քի 240,000 օգգա աղբրլըզընտա տըր: Ֆրանսա հիւքիւմէթինին փանամա Գանալը իչիւն գուլ-

լանտըղընըն իքի միւլի իմիչ քի պուխար գուվվէթի իլէ իչլէյօր վէ կիւնտէ 2500 միւ-րէպպաա հարտա քէօմիւր աթըյօր: Պունու Օ-հայօտան ալըպ հէրինէ կէօթլուրմէք իչիւն 10 վակօն լազըմ օլմուշ վէ 8750 լիրա չըմէնաւ-ֆէր քիրառը քէսմիչ տիր:

— Ամէրիգատա սիւնի հաղմուր իլէ թար-լալարը սըվարըյօրլար: Էլէքթրիք գուվվէթի իլէ սույու ալըպ թարլատան պիր աշըն եր-սէքտէ գոնուլմուշ օլան սու՝ պօրուլար իչլէնէ կէօնտէրիյօրլար վէ պու պօրուլարըն էլրաֆըն-տաքի պիւլէրճէ տէլիքլէրտէն սույու թօզ կի-պի հալայա ֆըշգըրաշօրլար: Պու սուսու իլէ սէնէտէ 2-3 մահաուլ ալընըյօր իմիչ:

— Շիգալիտա սօն հալա կէմիսի հարըչըր վէտրին իսմինտէ պիր Ֆրանսըզ գազանիւլ տըր: Միւֆաիլլի ստաթտա 105 միլ հօլ ալմըշ տըր: Կէչէն սէնէ Ֆուրնի 11 սաաթ 2 տագիգէ էրօիլան իւզէրինտէ ուլմուշ: Կօպէ իսմինտէ պիր Ֆրանսըզ պիւա ֆաաըլա 461 միլ հօլ ալմըշ: Պունտան սօնրա Ֆուրնի մագինաթը 71 կալօն կաղօլի սօլտուրուպ 13 սաաթ միւ-թէմաաիյէն հալատա ուլմուշ, վէ 1017 քի-լօմէթրօ մէսաֆէ գաթ էյլէֆլիչ: Պու հօլ իլէ Նիւ Եօրքտան Շիգալիյա էն չափուք էքսիւրէս-տէն 10 սաաթ էքսիւքտէ կիալիլէճէք տիր: Պու սէնէ Սեպա: 6 սա Բօլանա Կարլօս իս-մինտէ պիրի, պիր սաաթ զարֆընտա 16,076 աչազ հիւքսէլմիչ (4,900 մէթրօ): պունտան 5 կիւն սօնրա Լըկանիօ 17,880 աչազ հալա իւլ պուչուք միլ հիւսէքլիյի, 45 տագիգէտէ չըզ-մըշ վէ օ հիւքսէքլիյա տէն աշաղը էնմիսի 10 տագիգէ սիւրմիւլ: Պիթթապի հօզարը չըգըն-ճա հալա օլ գատար սէյրէյօր քի պու տաէմ-լէր օգսիսէն զաղր թէնէֆիլա էթմէյէ մէճ-պէր օլույրլար: մաշինայա սախի օգսիսէն վէրիյօրլար: էն հօգարըտա հալանըն թաղի-գի տէնիւլ սաթհընըն հարրուր իմիչ:

— Ինկիլթէրրատա օթօֆալիլէրէ էօյլէ պիր պօյա վուրույօրլար քի 2 միլ էթէէտէն փար-լայօր վէ գարանլըգաա կէօրիւլիյօր: Պունլար պաշգա ըլըգ հազմայարազ կիճէ գօշտուզա-րընտա է՝ ալի աաթթա գօրգմուշ տրր:

— Իթալիա հիւքիւմէթի թարապլուտա գուլլան:մազ իւզրէ օրաու իչիւն զըրիւր Եթ-մօպիլլէր հափաըրըյօր իմիչ: Պունլար իչլէնէ միթրէյէօղլէր գոնուլուպ մուգթէսիր մէմուր-լար իլէ խաթէ օլունաճազ:

— Ալմանիտա մէքթէպլէրտէ իլմի թա-

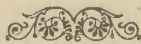
լիսըներ իջինն չիմտի սինէմաթօկրաֆ գոլլանդ-մայա պաշտամբը արըր, չէօյլէ քի, կէրէք թէշ-րիհտէ, իլմի նիւճուճաւս Վէ սաիրէտէ շա-յիրալէր սինէմաթօկրաֆ վասըթասըլլա մօտէլ-լէրի թէմամէն կէօրէպիլլիօրլար: Պիրապտան ամէլլիպի ը ճէրրահէյէ տախի սինէմաթօկրա-ֆա ալլընըպ շայիրալէր րահաթ իսթէտիքլէրի գատար սէյր էտէպիլլէճէքլէր տիր:

— Հոկտ. 18 տէ նիստէ էհլի իլմի նիւ-ճուճաւս Ծօմէս պիր գոլլորուզլու երլարը քէշֆ էյլէմիշ քի աջի երլարը Հոկտ. 20 տէ նիւ-ճօրքտա Տր. Պրուք: տախի քէշֆ էյլէմիշ իտի: Պիրպիլլէրնտէն խապէրաիզ օլարազ, հէր իքի-սիտէ պիլտիլլիօր քի պու երլարըն թէրքիպի 1858 տէ Թըրթըլըն քէշֆ էթալլի կիպի իմիշ, Վէ 1871 տէ 1885 տէ 1899 տա կէօրիւնմիւշ, տէմէք քի կէլէն սէնէ կիւնէ կէօրիւնէճէք տիր:

— Ինկիլթէրրանըն հարիզ մէն իտէն չիրքէթի աճայիպ պիր թէճրիպէ հափմը արըր. չէօյլէ քի քիմիալի վասըթալար իլէ իմալ էտիլէն քէօ-փիւլիւ հանըն իւզէրինէ ուրփաթէրլինտէ ա-թէշի սէօյիւնալիւրլիօր իմիշ: Պիր մահալէ 50 կալօնկազօլլին տէօքիւպ թուլմաշտուրմըլար, Վէ պու քէօփիւլիւ տէօքէր տէօքմէզ աթէշ սէօյիւնմիւշ:

— Մըսրտա պէօյիւք էհրէմտէ 85 միլիօն միւքհաապ այազ թաշ պուլուճուճու հիսապ օլուճույօր: Հէր միւք. այազ 10 դրշ. հիսապ օլուճուս սէքիզ պուշուգ միլիօն լիւրա էալիօր: Պոճու ինչա էթմէք իչիւն 100,000 աաէմ 30 սէնէ չալըմըշ. կիւնտէլիք 5 դրշ. օլսա հէր կիւն 500,000 դրշ. ալ՝ըշ օլմալըլար քի 30 սէնէտէ 54 միլիօն լիւրա էյլէր: Պու ճիւմէ մասրաֆ իտէ պիր էօլիւնին մէզարը օլմազ իչիւն հա-փըլմըշ արըր:

— Տիւնհաաա իւք հօլճու թրէյնինն հարա-քէթինի կէօրէն գատուն էլան սաղ իմիշ: Պու թրէն իտէ 1825 Սեպա. 27 տէ Ինկիլթէրրաաա Տարլինկիօն չըմէնտըֆէրի իմիշ. մէրգուճ, օլ ղէման 7 հաչընտա իմիշ: Իոմի ձէյն Պէլ տիր:

ՄՕՆ ԽԱՊԵՐԼԷՐ

ԽԱՐԻՃԻ

Ինկիլթէրրա. — Յունուար 2տէ սիւֆէ-րա գօնֆէրանսը Լօնտրաաա թէշրարէն իճ-թիմա էթաի իսէտէ, պու իճթիմալն մէլ-զուր միւզէլիարաթընտան տօլալը մաթպաա-յա մալիւմաթ վէրիլ էմիշ տիր: Պաղըլարըն զաննիւնա կէօրէ Արնապուլուզլըն հուսուալընը թալլին էթմէք իսթէմիլլէր իսէ տէ արալարըն-տա ճուսպէն պիր նէթիճէյէ կէլէմէտիքլէրի իչիւն միւզալէրէյի վազթ ը սթէրէ թէէլիլ էյլէմիլլէր տիր: Պիր տէ Ասալար մէսէլէսի-նին միւզալէրէ էտիլալի սէօյլէնիլլիօր: — Հինտիսթան վալիսինն հարաաը էվլէլա փէք խաֆիֆ զանն օլուճույօր իտի իսէ տէ, սօնրա միւշարիլլէյիլն իւզէրինէ գըզարըմա Վէ սանճը կէլմէսիլլէ հարանըն էփէյի աղր օլուճուճուս-լաշըլմըշ արըր: Զանի հալա պուլուճումամըշ արըր:

Չին. — Չինն 1913 պիւստէսի 100,000,000 Ինկիլիլ լիւրաը թախմին էտիլմիշ տիր: Պու կիւնլէրաէ Չին հիւքիւմէթինն նազար ը սըգ-գաթընը ճէլպ էյլէյէն պէլլի պիր մէսէլէ Թի-պէթ իլէ Մօնիօլիա արասընտա քի իթիլաֆ արըր: Պիր բիվայէթէ կէօրէ, Բուսիանըն խա-ֆի էլիլիլի պու իքի գալմ արասընտա Չին հիւքիւմէթի ալէյիլնտէ պիր իթիլաֆ հասըլ էյլէմիլլէրլէր, Վէ պու իքի մէմէլէթ Բու-սիա իլէ Ինկիլթէրրանըն միւթթէհիտ իտարէսի ալթընտա պուլուճուճուրուճաազ արըր: Բուսիա պու իուսուսաա Տալէյ-Լամանըն տինի թէէ-սիրինի իչէ գուլլանմազտա արըր: Կէչէն հաֆ-թա թիպէթիլլէր իլէ Չին աւքըրլէրի արա-սընտա պիր միւսաաաթէ միւզու պուլուճու օլա-րազ անտէ իւշ հիւզ Չինլի թէլէֆ օլմուշ արըր: Չին հիւքիւմէթի 1912 Դեկտ. 31 տէ մէմէլէ-քէթինն նիչէ վիլայէթիլլէրնտէ աֆիօն թիճարէ-թինն նէհի էտէճէյիլն իլան էյլէմիշ իտի: Պու գարար հէվմի մէզքիւրտէ իճրայա գօնմուշ արըր: Հիւքիւմէթինն պու մուսալէլէսի նէթիճէ-սինտէ Հինտիսթան թիւճաարընը 12,000,000 լիւրալը աֆիօնլարը սաթըլմաազ հալա կէլմիշ տիր: Կէչէն աար գարֆընտա Հինտիսթան ա-ֆիօն թիճարէթինտէն 800,000,000 լիւրա գա-զանմըշ իտի: պու թիճարէթ գափուսընը գա-փանմաաընտան Ինկիլիլ պանքէրլէրլինն պէօ-յիւք վիյանա տիւշար օլաճազլարը աչիքիար տըր:

Իրան. — Իրանըն չիմալընտա վագը Աղիր-
պայճան վիլայեթի մէրքեղի օլան Թէպրիզտէ
միւթէմէքլին պիր չօգ ղէվաթ խաղարըլա
Թէհրան գապինէսինէ վէ Խնկիլթէրրա վէ Բու-
սիա սէֆարէթխանէլէրինէ պիր իսթիտա թագ-
տիւմ էտիլմիշ օլուպ, անտէ նաիպ իւս սուլթա-
նըն ապը, Պաթթիյարիլէրին գապինէտէն թար-
տը վէ րիյասէթ ի հիւքիւմէթէ Սաատ էտ
Տէվլէնին թայնի թէմէննի էտիլմիշ տիր: Պու-
խաթիտալարը դապուլ օլունմատըղը թագտիր-
տէ Աղիրպայճան վիլայեթինին իւանը իսթիգ-
լալիյէթ էաէճէյինի տէ խապէր վէրմիշ տիր-
լէր: Թէպրիզ էնալիտինին, հաթթա պիւթիւն
վիլայեթ էնալիտինին պու խուսուստա միւթ-
թէֆիգ օլուպըլարը սա խապէր վէրիլմիշ տիր:
Թէհրան գապինէսի վիլայեթ ի մէքիւրէ ալէյ-
հինտէ թէչէպալիւսաթտա պուլունուրսա Բու-
սիա հիւքիւմէթինին Թէհրան հիւքիւմէթինէ
մուսվէնէթ էտէմէյէճէյի տէ անլաչըլմիշ տըր:
Միւրքեմիշ. — Ալմանիա իսթիլիյէ նա-
ղըրը Հէր Գիտէրլէն Վախթէր Դեկա. 30 տա
վէֆաթ էթմիշ օլուպ ճէնագէլալը մութանտան
պիր սուրէթտէ իճրա էտիլմիշ տիր: — Բու-
մանիա հիւքիւմէթի Պուլղարիտանի իւլպին միւլ
վիւսաթընտա պիր արաղլինին քէնտինէ թէրք
էտիլմէսինի վէ միւթթէհիտլէրին գապթ էյ-
լէտիլլէրի մահալտէ միւթթէմէքլին Գուցօ
Վախարըն հուգպուգընն մուհաֆաղա էտիլ-
մէսինի թալէպ էյլէյօր: Խապէր վէրիլտիյինէ
կէօրէ Պուլղարիտան Բումանիա հիւքիւմէ-
թինէ Տր. Տանէֆին Լօնարատաքի Բումանիա
սէֆիրի իլէ պու մէսէլէլէրէ տաիր իճրա ի
միւզաքէրաթ էտիպ, իթիլաֆա կէլմէ-
սինէ տաիր սէլահիյէթ վէրիլմիշ օլուպըլունու
պէյան էյլէմիշ տիր: Բումանիա պու խուսուս-
լարըն տէրհալ դարարըլալըրըմասընը թալէպ
վէ աքսի թագտիրտէ Բումանիա սաքէրինին
հուսուսուու կէչէճէյինի խապէր վէրմիշ տիր
տէնիլիյօր: — Գրալ Ֆէրտինանտըն մուհարէպէ-
տէն փէք միւթթէսիր օլուպըլու վէ պու պիր գաչ
հաթթա դարֆընտա պիւթիւն սաչընըն աղըր-
տըղը վէ արա սըրա իւզէրինէ պիր մաղմուս
հալ ու հիսսիյաթ կէլտիլի րիվայէթ էտիլիյօր:
— Մալիեդոնիանըն Կօրիցա չէհրինտէ միւթէ-
պէր իսթիյար պիր Բուս գաթիլիյի սէպէպին-
տէն Եունանլարը իսթիգպալ էտէմէտիյինէ
ճանը սըգըրըպ էվաալարընը նէգտինէ չաղը-
րարագ անլէրտէն քէնտինէ պիր սաքէր կէօս-
թէրմէլէրինի րէճա էյլէտի: Անլէր խաաթանըն

Կաթաղը պաչընա իւնիֆօրմալը իւլի սաքէր
կէթիլալիլէրինտէ իսթիյար Կաթաղընտան
սըչրալըպ սաքէրլէրի վէ թիւֆէնլէրի էօթի-
տիւ, Ֆազաթ հէյէճանա սալանամայարագ
սիւլիւպ վէֆաթ էթտի:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պապը Ալիսէն Վան, Պիթիւս, Խարփուլ,
էրզրում վէ Տիյարպէքիր վիլայեթլէրինէ իր-
սալ օլունան րէսմի էմրնամէնին մէալի շու
վէճիլէ տիր: 1. Ճանիլէրտէն տէրտէսթ օլու-
սուպ մահքէմէյէ թէսլիմ օլունմասը, վէ էճ-
նէպի դաղէթալարա մալիւմաթ վէրմէք իւզրէ
Տախիլիյէ նազարէթինէ խապէր վէրիլմէսի,
2. Ասայիլի տախիլիյէյէ տիգգաթ էտիպ սըղըն-
թըյա մէյտան վէրիլմէմէսի, 3. Բիւրալէր վէ
էրմէնիլէր պէյնինտէ իթիլաֆըն հուսուլու ի-
չիւն թէտապիր իթթիլազ էտիլիպ փէյաէրփէյ
մէրքէպէ մալիւմաթ վէրիլմէսի: 4. Ճանիլէրին
թագիպի իչիւն ժանտարմա քեաֆի տէյիլ իտէ,
հէման Հարպիյէ նազարէթինէ միւրաճէաթ է-
տիպ, սաքէրի գօմանտանլարա էմր վէ-
րիլմէսի: 5. Արաղի մէսէլէսինի հալլ էթմէք
իչիւն միւթթի, մուրախիսա, Բիւրա վէ էր-
մէնի միւթթէպէրանընտան իքիլէր նամուսու
ատէմէր ինթիլապ էտիպ, մահքէմէնին Բէի-
սի վէ սաքէրի պիր մէմուրըն րէֆազաթը իլէ
վալինին րիյասէթի թահթընտա պիր գօմուլիյօն
թէչէքիլ էտէրէք թէքմիլ աաալէթ վէ պիթա-
րաֆըր իլէ արաղլինին քիմէ վէրիլմէսի լաղըմ
իտիլինէ գարար վէրիլմէսի, թագմիլնաթ վէրէ-
ճէքլէր իչիւն տախի ֆաղա պիր պիւստէ
թէտարիք էտիպ մէսէլէյի թէսլիյէ էյլէմէ-
լէրի: 6. Պու գօմուլիյօնա րէֆազաթ վէ մուս-
վէնէթ էյլէմէք իւզրէ Պապը Ալի թարաֆըն-
տան տախի իւլի հէյէթ կէօնտէրիլմէսի: 7. Ա-
չիլէթլէրի իսթիան էթմէք վէ Համիտիյէ ա-
լալարընը ինթիլապա կէթիլմէք իչիւն իճապ
էտէն թէչէպալիւսէրին ֆիքրտէ թութուլարագ
օ պուպսա լաղըմ կէլէն վասթալարըն իսթի-
մալ էտիլմէսի: 8. Ումուրը նաֆիէ վէ մէա-
րիֆ իչիւն տախի աիա օլուպըլու տէվաիրտէն
էմլիլէր վէրիլէճէք տիր: — Բուսիանըն Տուսա
մէճիսինտէ ազալարտան Մ. Միլիքով շու
մէալտէ տիր նուլիլ իրատ էթմիշ տիր: «Գաթի-
գաթիա հուսուսուսըլտան էթէտէ թէտաուի
չէքմէքտէ օլան իսթիլիյան պիր միլլէթ վար
տըր քի անլէրին պէտապիլթըղը պիգիմ վիճ-
տանըմըգտա պարը կիրան սըր, չիւնքի պիլ

չեն թապիւթը վէ դայրէթէն պիր իշնի իտի
— Շիգափօտա ձիրճի էֆ. Պարսա Կաննն էն
պէօյիւյիւ 10 հաշնոտա օլմագ իւզրէ տէօրթ
քիւլիւք չ՝ճուպարը՝ քէնտիլէրէ խարճըզ հա-
լինտէ վէրիլէն սէնթլէրի սարֆ էթմէյիւ հըֆզ
էտէրէք էքիզ օլուզ քիլիսա պինասը իչին
պիր Ինկիլիզ լիւսսը ճէմ վէ մէզքիւր քիլիւ
սէյէ իրսալ էյլէմիլէր տիր :

ՏԱԽԻԼԻ

Սուլի միւզաֆերիսի.— Հաֆթա զարֆընտա
սուլի միւզաքէրաթընտա մուհիմմ ատըմլար
ալընմըլ իսէտէ պիր նէթիճէյէ իզթիրան էտիլէ-
սմէմիլ տիր : Պազան մուրախիսալարը , ճիւղէ
զապթ էյլէտիլէրի մահալլէրի թէրք էտիպ ,
Կիրիտ իւզերինտէքի Օսմանլը հուգուզունտան
վազ կէչմէլէրինի վէ ատալարը տախի քէտմի-
լէն քէնտիլէրէ թէրք էթմէլէրինի Օսմանլը մու-
րախիսալարընա թէլլիֆ էյլէմիլէր : Օսմանլը
մուրախիսալարը ճէվապէն Արնաւլուսլըզ հու-
տուտու մէսէլէսինի վէ Կիրիտ մէսէլէսինի տիւ-
վէլ ի մուզզամանն իշնէն թէրք էտէճէլէ-
րինի : Մաքէտօնիայա մուխթարիյէթ վէրիւ
Սէլանիքի անն մէրքէզի թանդաճազլարընը ,
էտիրնէնն զարպընտա զապթ էտիլմիլ մահալ-
լէրի Պուկարիայա թէրք էտիպ էտիրնէյի վէ
Ատալարը ասլա վէրմէյէճէլէրինի պէյան էյ-
լէմիլէր տիր : Օսմանլըլար էտիրնէնն Սթան-
պուլուն մուհաֆազասը իչին էլզէմ օլտուզու-
կիպի հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէնն մէվճուսիյէ-
թինէ փէք չօզ ալազատար օլտուզունու զիք
էտիպ գաթիյէն վազ կէչմէլ իսթէմէյօրլար :
Պուկարլար իսէ էտիրնէնն էլիւվմ մուհասէ-
րէտէ օլուզ պիր գաչ կիւնտէն մութլազա տիւ-
չէճէք իտիլինի վէ Պուկարիսթանն մուհաֆա-
զասը իչին էլզէմ իտիլինի վէ էտիրնէյի ալմագ-
տան հիւպիր մուրախիսա Պուկարիայա ալտէթ
էտէմէլ իտիլինի պէյան էտիյօրլար : Քէզալիք
Ատալար մէսէլէսինտէ Ատալարըն՝ Անատու-
նուն պիր գըսմը օլուզ Չանագ Գալէ պօզազընա
օլան ալազասը հիսապ էտիլէրէք , Օսմանլը
չիւքիւմէթինին Ատիտա մէվճուսիյէթինին
շարթը իտիլինի զիք իլէ Ատալարտան հիւ պի-
րինի վէրմէյէճէլէրինի , ֆազաթ օրատա տա-
խի իսլահաթ իճրա էտիպ Ատալարա իսթիյա-
զաթ վէրէճիլէրինի իտատա էտիյօրլար : Միւ-
զաքէրաթ էնասընտա Օսմանլը մուրախիսա-
լարը միւզաքէրաթ էնասընտա զիյատէ սուլի-
փէրվէր հալ կէօսթէրիպ յէտօրնէնն զարպըն-

տա զապթ օլուն փուլ մահալլար , սէօզիւ կէ-
րինէ յէտիրնէնն զարպընտա պուլունան , սէօ-
զիւմիւ իսթիմալ էյլէմէլէրի իւզերինէ միւթթէ-
հիտ մուրախիսալար պէյան ը մէսէրրէթ էյլէ-
միլէր : արալարընտան պիրի հաշա՝ տէյունի-
տա էյլէմիլ տիր : Ճիւմաա կիւնիւ միւզաքէ-
րաթտա միւթթէհիտ հիւքիւմէթլէր մուրախ-
իսալարը սօն թէլլիֆլէրինի իւթիմաթօմ հա-
լինտէ թազտիմ էտիպ Փազար էրթէսի կիւնիւ
(Յուն . 6) սաաթ տէօրթտէ նիհայէթ ճէվապ
վէրմէլէրինի Օսմանլը մուրախիսալարա թէպ-
լիլ էյլէմիլէր իսէ տէ , Բէչիտ փաշա Փազար
էրթէսինէ հաճէթ տէյիլ հարըն վէրէպիլիլիլ
ճէվապընը վէրմիլ տիր : Կինէ տէ սօն գարար
Փազար էրթէսինէ թալիզ էտիլմիլ տիր :

Սուլի գօնֆէրանսընն սօն իճթիմալընտա
Օսմանլը մուրախիսալարը Կիրիտ իւզերինտէքի
Օսմանլը հաքիմիյէթինտէն վազ կէչտիլէրինի
ֆազաթ էտիրնէ վէ Ատալարը թէրք էտէմէ-
յէճէլէրինի պէյան էյլէմէլէրի իւզերինէ տիւ-
վէլ ի միւթթէֆիզէ մուրախիսալարը արթըզ
միւզաքէրէնն թաթիլինէ գարար վէրիլտիլինի
թէպիլիլ էյլէմիլէր տիր : Պունն իւզերինէ Օս-
մանլը մուրախիսալարը փրօթէսթօ էտիպ
էտիրնէյէ զախիլէ վէրիլմէք վէ սաիր
խուսուսաթ իչին միւզաքէրէյէ տէվամ էթմէք
լազըմ իտիլինի սէօյլէմիլէր իսէ տէ օ պիր-
լէր արթըզ միւզաքէրէ էտէմէյէճէլէրինի
պէյան իլէ չէքիլմիլէր տիր : Սիյասի մէհա-
ֆիլտէ զանն օլունույօր քի , էվրօփա հիւքիւ-
մէթլէրի մուհարէպէնն թէքար պաշանմամա-
սը իչին միւտախէլէ էտէճէլէր տիր : Ֆազաթ
պունը էտիրնէ զապթ օլունմալտան էվվէլ
էտէմէյէճէլէր , զիրա օ հալտէ Թիւրքիայա
սօղորու պիթարաֆլըզլարընա իսալէլ կէլմիլ օ-
լաճագ տըր : Իչթէ սուլի միւզաքէրաթը պէյ-
լէ միւլէլ պիր հօղթայա վասըլ օլմուլ տըր :
Պուկարլար վէ տիլէրլէրի պու թալէպ էյլէ-
տիլէրի մահալլէրին զաթէն զապթ վէ իշղալ-
լարը ալթընտա օլուզ չէրլէրին տախի մու-
հասէրէտէ օլտուզունա , տէնիլլէրէ տէ սա-
հիպ օլուզ Չաթալճատա տախի մուհիմմ պիր
գուվվէթլէրի օլտուզունա կիւվէնիյօրլար : Օս-
մանլըլար իսէ Չաթալճատաքի մունթազամ վէ
ֆէթիլ օլունմագ իսթիլէքիւմաթընա վէ Շարգի
Անատուլտան կէթիմիլ օլտուզլարը թազէ
վէ գուվվէթլի Լազ , Բիւրտ վէ Թիւրք ասքեր-
լէրինէ իթիմաա էյլէմէքտէ տիրլէր : — Էվ-
րօփա զազէթալարընն ճիւլէսի տախի էտիրնէ

վէ Ատալար մէսէլէսինտէ թարափէյնին իթ-
թիֆագ էթմէսի գապիլ օլմայաճաղընը պէյան
իլէ տիւվէլի մուազգամանըն միւտախէլէսի
լաղըմ իտիլինի եաղըյօրլար: Միւզաքէրէ էս-
նասընտա Մ. Վէնէցէլօս Բէշիտ փաշայա խի-
թապէն՝ «Սիզէ փաղար էրթէսինէ գատար
միւհլէթ վէրլյօրըզ քի, թալէպլէրիմիզէ թա-
պի օլասընըզ», տէմիշ տիր: Բէշիտ փաշա
հիտտէթ էտիպ, «Պիզ պուրայա քապի օրնայա
կէլմէտիք, միւզաքէրէյէ կէլտիք», ճէվապընը
վէրմիշ վէ Մ. Վէնէցէլօս սէօզիւնիւ կէրի ալ-
մըշ տըր: Պիր խապէրէ կէօրէ, էտիրնէ մէ-
սէլէսի հազգընտա Սըր էսուարա կրէյ պիր
սուրէթ ի հալլ պուլմուշ վէ Օսմանլը վէ Պուլ-
զար գապլինէլէրինէ պիլտիրիմիշ տիր: Սուրէթի
հալլ շու իմիշ: — Պուլզարիսթման իլէ Օսմանլը
հուտուտու արասընտա պիր միւնթագա ի պի-
թարափի վիւճուտէ կէթիրիլէճէք վէ էտիրնէ
պու միւնթագա տախիլինտէ օլաճագ: Մէզ-
քիւր միւնթագա պիթարափ պիր հիւքիւմէթ-
տէն կէթիրիլէն մէմուրլար իլէ իտարէ օլու-
նաճագ: Ատալար իլին տախի պէօյլէ պիր
թէքլիֆ վուզու պուրաճագ իմիշ: — Միւթ-
թէֆիզլէր պիր պուչուզ միլիար պիր թազմի-
նաթ թալէպ էտիյօրլար: Հիւքիւմէթ ի Օս-
մանլէ իսէ անը գաթիլէն ըէտտ էթմիշ տիր:
Միւթէրանըն նաթիւթլարընը գապալ էթմէք
իլին ճիւնէթ ի մալլէտէն հիւքիւմէթ ի Օսմա-
նլէյէլ թազիւզ էթմէք չալիալարըն տէվլէրան
էտիյօր: — Բուս իտարիլէ նաղըրը Մ. Սա-
սոնօֆ Ս. փէթըրպուրկ Օսմանլը սէֆիրինէ
ըէսմէն աթիտէքի թէպլիզաթտա պուլունմուշ
տըր, «Օսմանլը հիւքիւմէթինն մէնաֆիթի թա-
լէպ էտէր քի, Անատուլ իսլահաթընա վէ օ-
րատա ասայիլին մուհաֆազաընա պիր ան
էվվէլ տիգզաթ էտիլսին: Ալէլիսուտու օրա-
տաքի իրիսթիյանլարըն մալ վէ ճանլարընը
մուհաֆազաընա զայրէթ էտիլսին: Մուհարէ-
պէ սէպէպինտէն օ ճիւնէթլէր գարընըզ պիր
հալ քէսպ էյլէմիշ տիր, վէ էկէր օրատա ա-
սայիլ իսլալ օլունուր իսէ Բուսիա՝ իրիսթի-
յանլարըն մուհաֆազաընը հէր միւմէլին օ-
լան վէսայիթ իլէ տէրիւհտէ էտէճէք տիր:»
Պիր վաղըթտան պէրու թէպաիլ ի Վիւքէլա
սէօզիւ տէվէրան էտիյօր իսէ տէ պունու իճագ
էթտիրէն հիչ պիր սէպէպ հօգ աըր, անճագ
պաղը իտարիճի մէսէլէլէրտէն սօլայը Վիւքէ-
լատան պիրի իսթիֆա էթմէք տիւշիւնիւիւ
իսէ տէ, պու տախի մուհարէպէնին պիթմէ-

սինտէն սօնրայա թէրք օլունմըշ տըր: —
Մէճլիս ի Վիւքէլատա նաղըմ փաշա. մուհա-
րէպէ թէքրար պաշաաըրընտա զալիպ օլմագ
իլին թէէմինաթ վէրմիշ իսէ տէ պաղը սիյասի
սէպէպլէր հիսապա ալընարագ սուլհա սայ
էտիլմէսի տահա զիյատէ թէնսիպ էտիլմիշ
տիր: — Սիւրիա էհալիսի տախի իս-
լամ վէ իրիսթիյանտան իպարէթ օլարագ իս-
լահաթ թալէպ էյլէմէք իւզընէ կէրէք Պէյրութ
վալիսինէ վէ կէրէք Պապը Ալիյէ միւրաճէաթ
էյլէմէքտէ տիրլէր: — էտիրնէ մուհաֆազա
օրատուու էէյէճէյի իլին օլ տէրէճէ սըզընթը
իլինտէ իմիշլէր քի չէհրին թէսլիմի իլին
գօմանտան մուհապէրէյէ իպթիսար էյլէմիշ:
— Սրապլար տախի Սուրիատա իսլահաթ իս-
թէյօրլար: Սաատուլլահ էլ ճուպրի իզսաւտա
չէօյլէ եաղըյօր, «Պիր թագըմ զաիֆ ֆիքրլի-
լէր գանն էտիյօրլար քի հիւքիւմէթին պու
միւշքիւթլարըն արասընտա իսլահաթտան պահս
էթմէսի վաթանիէրվէրլէյէ գարչը տըր, ֆա-
գաթ հազիզաթը կէօրէյէր իլին էօյլէ տէյիլ
տիր: էհալիլին նօզթա ի նազարընտան իսլա-
հաթ էմվալ, ճան վէ ըրզ մուհաֆազաըն տըր,
ֆագաթ հիւքիւմէթ իլին իսլահաթ հաղընըզ
պիր հիլէ հօլու օլաուզու կիպի պիզտէ տախի
իսլահաթ վատլարըն հիլէ իլէ միւթէրատըֆ օլ-
մուշ տըր: էվվէլլէր հիւքիւմէթ իտարիճի թաղ-
հիզ ալթընտա պուլունտուզու զէման իսլա-
հաթ ֆէրմանլարըն չըզարըր իտի: Ֆագաթ հիչ
պիրինի տէ իճրա էյլէմէք իտի: էյէր պու
հիւքիւմէթ հաշաճագ իսթէր իսէ սամիմի պիր
հօլտա իսլահաթ էյլէմէյէ պաշաաըր տըր:
Շիմտի հէմ էվրօփալըրըն վէ հէմ տէ Օս-
մանլըրըն էֆքեար ը ումումիլէսին իլզալ
էյլէյէն մէսէլէ Սուրիանըն իսլահը տըր: էյէր
պու մէսէլէյի պիր ազ տահա կէճիւթիլիսէք
գօրգարըմ պիր չօգ պէօյիւք վաղըրալար վու-
զու պուլա պիլիլլի: Պու կիւն Սիւրիանըն
իսլահաթ տախիլ օլմագլէ պէրապէր իտարիճի
տիր: Ֆրանսըզ վէ ինկիլիզ ըրճալ ը սիյասի-
յունընըն սէօյլէրի, ինկիլիզ զազէթալարընըն
մէգալէլէրի վէ Ֆրանսըզարըն իպանտա էյ-
լէտիլլիլի նիւմայիլլէր պունլարըն իսպաթ էյ-
լէյօրլար: էյէր հիւքիւմէթ իսթէրտէ քի Սու-
րիա, թարապլուտտան տահա գուվվէթլի պիր
թարգտա տիկէր պիր հիւքիւմէթին իսթիլասը-
նա գարչը սուրսուն, պիր ան էվվէլ իսլահաթ
իճրա էյլէմէլի տիր: չիմտիլէ գատար տահա
էօրէնէմէտիք մի՞ քի մէմէքէթի իսլահաթ-
սըզ իտարէ էյլէմէք գապիլ տէյիլ տիր:»

Միւսիւր ի մէտուշ վէ տախիլ ի ինթիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Ա. ՎԷՄ. Ե. ՔԵՇԵՐԵԱՆ ՄԱՌԱՊԱՆԱՐ
Տէրիւսաշէր, Մահմուտ-փաշա, Բիւրճի խան Նօ. 33—34